

Sotsiaalministri määruse „Nõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määruse koostamise on tinginud rahvatervishoiu seaduse jõustumine 2025. aasta 1. septembril. Sellest ajast muutub kehtetuks ka rahvatervise seadus. Määrusega asendatakse rahvatervise seaduse § 8 lõike 2 punkti 12 alusel antud sotsiaalministri 20. detsembri 2000. a määrus nr 86 „[Tervisekaitsenõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele](#)“ (edaspidi *kehtiv määrus*). Määrus kehtestatakse rahvatervishoiu seaduse § 19 lõike 6 alusel.

Määrusega kehtestatakse terviseohutuse tagamiseks nõuded ilu- ja isikuteenuse (edaspidi koos ka *teenus*) osutamisele, sealhulgas teenust vahetult osutava isiku teadmiste ja oskustele ning teenuse osutamise ruumidele ja vahenditele. Ilu- ja isikuteenuse all peetakse määruses silmas juuksuri-, kosmeetiku-, solaariumi-, tätoveerimis-, püsimeigi- ja keha augustamise teenust ning küüne-, ripsme- ja kulmutehniku teenust. Nõuete eesmärk on vähendada teenuse osutamise potentsiaalseid riske inimese tervisele ja tagada, et pakutavad teenused oleksid teenusesaajale ohutud ja selliste omadustega, mida teenusesaaja õigustatult eeldab.

Senised nõuded teenustele ja teenuseosutajatele pärinevad aastast 2000 ning need ei ole teenuste osutamisel terviseohutuse tagamiseks enam täiel määral ajakohased ega piisavad. Teenused on ühiskonnas laialdaselt kasutusel ning nende osutamisel kasutatakse erinevaid kemikaale, kosmeetikatooteid, mehaanilisi vahendeid ja elektroonilisi seadmeid, mille ebakorrektne ja asjatundmatu kasutamine võib teenusesaajatele põhjustada soovimatuid mõjusid või pikaajalisi tüsistusi.

Määruses kehtestatakse uudsena nõuded kulmu- ja ripsmetehniku teenusele, keha augustamisele ja püsimeigi tegemisele, et tagada nende teenuste ohutus ja vähendada terviseriske. Samuti ajakohastatakse kehtivaid nõudeid teenuse vahetule osutajale, sealhulgas tema teadmiste ja oskustele, ning teenuse osutamise ruumile ja töövahenditele. Täpsemalt reguleeritakse hügieeninõudeid, kliendi teavitamist teenuse protsessi ja kasutatavate toodete kohta ning seadmete kasutamise tingimusi.

1.2. Määruse ettevalmistaja

Määruse ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervishoiu osakonna nõunik Gerlin Lõhmus (gerlin.lohmus@sm.ee). Määruse juriidilise analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (piret.eelmets@sm.ee). Määruse mõjude analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi analüüsi ja statistika osakonna analüütik Gerli Põdra (gerli.podra@sm.ee). Määruse on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeletoimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

Määruse koostamisel olid partneriteks Terviseamet (Olga Gurjanova, Leena Albreht), MTÜ Eesti Kosmeetikute Liit, MTÜ Eesti Küünetehnikute Liit, MTÜ Juuksurite Ühendus ja MTÜ Eesti Solaariumikoda.

1.3. Märkused

Ilu- ja isikuteenuste osutamisele laienevad ka teiste õigusaktide nõuded, mida tuleb järgida. Olulisemad, mis vajaksid ära märkimist, on tarbijakaitseseadus¹, mis sätestab kaupadele ja teenustele üldnõuded ja mille kohaselt peavad kaup ja teenus vastama kehtestatud nõuetele ning olema sihipärasel kasutamisel ohutud tarbija elule, tervisele ja varale.

¹ [Tarbijakaitseseadus-Riigi Teataja](#).

Toote nõuetele vastavuse seaduse (TNVS)² kohaselt ei või kasutusele võtta toodet, mis ei ole ohutu. TNVS kehtestab nõuded toodetele, sealhulgas (elektri)seadmetele, mida iluteeninduses laialt kasutatakse. Ohutuse kindlaksmääramisel tuleb muu hulgas arvesse võtta ka toote esitlusviisi, märgistust, hoiatusi, kasutamise ja hävitamise juhendeid ning muud teavet. On palju tooteid, millel peab olema CE-märgis, enne kui neid võib Euroopa Liidus (EL) müüa (nt elektriseadmed). Märgis näitab, et tootja on toodet hinnanud ning see vastab ELi ohutus-, tervise- ja keskkonnakaitsenõuetele. CE-märgis on nõutav kogu maailmas valmistatud toodete puhul, mida ELis turustatakse.

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse³ ja selle rakendusaktide nõuete järgimine tagab teenuseosutajatele turvalise ja tervisliku töökeskkonna ning aitab vähendada kutsehaiguste, tööõnnetuste ja vaimse ülekoormuse riski.

Ilu- ja isikuteenuste osutamisel tuleb järgida ka nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusest⁴ tulenevaid nõudeid. Tegevusaladel, kus on kliendiga vahetu kokkupuude, tuleb töötajal läbida tervisekontroll nakkushaiguste suhtes ja omada tervisetõendit, et ennetada nakkushaiguste levikut.

Biotsiidiseadus⁵ reguleerib pindade ja naha desinfitseerimiseks (antiseptikaks) ette nähtud toodete käitlemist, mis on oluline ka iluteenuste osutamisel. Ettevõtte tööpindade ja instrumentide dekontamineerimiseks kasutatavad tooted peavad vastama biotsiidiseaduse nõuetele.

Teenuse osutamisel kasutatavad tooted on enamasti kosmeetikatooted, mis peavad vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1223/2009 kosmeetikatoodete kohta (ELT L 342, 22.12.2009, lk 59–209)⁶ (edaspidi *kosmeetikamäärus*) nõuetele. Määrusega reguleeritakse kosmeetikatoodete käitlemist iluteenuse osutamisel, et tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

Määrus ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Kehtiv määrus pärineb aastast 2000, see on ajale jalgu jäänud ja vajab ajakohastamist. Klassikalistele ilusalongi teenustele on lisandunud hulgaliselt uusi teenuseid, näiteks ripsmepikendused, kulmude lamineerimine, maniküüri- ja pediküüriteenused geellakkide ja erinevate küünetehnikatega, püsimeigi tehnoloogiad ning uuenenud nahahooldusprotseduurid. Paljud neist teenustest sisaldavad uusi töövõtteid ja seadmeid, mille ohutuks kasutamiseks 2000. aastal veel nõudeid ei olnud. Ilusalongides kasutatavad materjalid on muutunud oluliselt keerukamaks ja sisaldavad sageli tugevatoimelisi kemikaale, nagu näiteks geellakid, püsivärvid ja ka erinevad liimid, mida kasutatakse ripsmepikenduste paigaldamisel. Määrusega kehtestatavate nõuete eesmärk on vähendada teenuse osutamise potentsiaalseid riske teenusesaaja tervisele. SA Kutsekoda poolt 2021. aastal avaldatud isikuteenuste uuringust⁷, mille väljatöötamisse oli kaasatud ka valdkonna ekspertkogu, ja Terviseameti poolt eri aastatel tehtud sihtuuringute tulemustest on selgunud, et Eestis pakutavate iluteenuste kvaliteedi- ja hügieeninõuetest kinnipidamise tase on ebaühtlane, mistõttu pole teenuste ohutus piisavalt tagatud.

Kuna teenuste ja tehnikate valik on laienenud, on oluline täpsemalt määratleda, millised teadmised ja oskused on teenuse ohutuks osutamiseks vajalikud. Klientide ootused on aastate jooksul

² [Toote nõuetele vastavuse seadus-Riigi Teataja.](#)

³ [Töötervishoiu ja tööohutuse seadus-Riigi Teataja.](#)

⁴ [Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadus-Riigi Teataja.](#)

⁵ [Biotsiidiseadus-Riigi Teataja.](#)

⁶ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=celex%3A32009R1223.](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=celex%3A32009R1223)

⁷ [Lepik, I., Uiboupin, M. \(2020\). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.](#)

kasvanud, nad oskavad oodata paremat kvaliteeti ja suuremat teadlikkust ohutust puudutavatest küsimustest.

Ajakohased ja selged nõuded aitavad tagada nii teenuse kvaliteedi kui ka kaitsevad teenusesaajaid ja -osutajaid.

Määrusega kehtestatakse nõuded ilu- ja isikuteenust vahetult osutava isiku teadmiste ja oskustele ning teenuse osutamisele, sealhulgas teenuse osutamise ruumidele ja vahenditele.

Eemaldatud on teiste õigusaktidega kehtestatud dubleerivad sätted (nt tööohutuse sätted), samas on ajakohastatud ruume, töövahendeid ja hügieeninõudeid puudutavaid sätteid. Ruuminõuded on muutunud paindlikumaks seetõttu, et teenuseosutajatel oleks võimalus kohaneda muutuvate oludega ning arvestada erinevate teenuste eripäradega.

Määrusega ei reguleerita edaspidi enam saunateenust. Kehtiva määruse nõuded saunateenustele ei ole tänastes muutunud oludes, kus saunateenuste mudeleid on niivõrd palju, enam rakendatavad ega ka vajalikud. Tulenevalt tarbijakaitseadusest peavad teenused olema kliendi tervisele ohutud. See nõue kehtib ka saunateenusele, mistõttu puudub vajadus eraldiseisvate spetsiifiliste nõuete sätestamiseks. Saunateenusega otseselt seotud veeohutust puudutavad nõuded on rangelt reguleeritud veevaldkonna õigusaktidega.

Kehtiva määruse nõudeid teenindaja teadmiste ja oskuste osas on täiendatud ja korrigeeritud ning laiendatud ka uuematele iluteenustele ning omandatud teadmised ja oskused peavad olema tõendatavad.

Täiendatakse ka nõudeid solaariumiteenusele ja solaariumiseadmetele. Solaariumiteenusest tulenevate terviseriskide maandamisel on oluline roll teenusesaaja asjakohasel nõustamisel, sobiva päevituskava määramisel ja UV-seadmete (sh UV-lampide) tehnilisel seisundil. UV-kiirgus, mida solaariumiseadmed kiirgavad, võib põhjustada tõsiseid tervisekahjustusi, sealhulgas nahapõletust, nahavähki (eriti melanoomi), naha enneaegset vananemist ja silmakahjustusi. UV-kiirguse negatiivne tervisemõju on teaduslikult tõestatud, mistõttu on oluline piirata kiirgusega kokkupuute aega. Nõuete sätestamisel on lähtutud eelkõige teenusesaaja tervisekaitse aspektidest.

Määrus koosneb neljast peatükist, 13 paragrahvist ja lisast.

Määruse 1. peatükis esitatakse üldsätted.

Määruse § 1 sätestab määruse reguleerimis- ja kohaldamisala.

Lõike 1 kohaselt nähakse terviseohutuse tagamiseks määruses ette nõuded ilu- ja isikuteenuse osutajale, tema teadmiste ja oskustele ning ilu- ja isikuteenuse osutamisele, sealhulgas teenuse osutamise ruumidele ja vahenditele.

Ilu- ja isikuteenuste termin on defineeritud rahvatervishoiu seaduse (RTHS) § 19 lõikes 1, mille kohaselt on ilu- ja isikuteenus juuksuri-, kosmeetiku-, solaariumi-, tätoveerimis-, püsimeigi- ja keha augustamise teenus ning küüne-, ripsme- ja kulmutehniku teenus. Määruses käsitatakse seda mõistet nimetatud sätte tähenduses. Kehtiv määrus sätestab tervisekaitsenõuded ilu- ja isikuteenuste (juuksuri-, manikööri-, pedikööri-, kosmeetika-, solaariumi- ja saunateenus) osutamisele ning teenust on lubatud osutada ettevõttes, mis peab vastama kehtestatud tervisekaitsenõuetele. Kehtivas määruses on sätestatud ka nõuded teenuseosutajale, personali teadmiste, teenuse osutamisele ning ruumidele ja hügieenile. Selguse mõttes määruses rakendusala täpsustatakse. Sisulisi muudatusi on kirjeldatud seletuskirjas läbivalt asjakohaste paragrahvide juures.

Lõige 2 sätestab määruse kohaldamisala, mille kohaselt peavad määrusega kehtestatud nõudeid järgima ilu- ja isikuteenust osutavad juriidilised isikud ja füüsilisest isikust ettevõtjad ning teenust vahetult osutavad isikud. Teenust osutav isik peab tagama nõuete täitmise, mis tähendab, et

teenust vahetult osutav isik täidab teenusele kehtestatud nõudeid ja vastab kutsepädevuse nõuetele.

Määruse § 2 defineerib määruses kasutatavad terminid.

Punktis 1 defineeritakse juuksuriteenus. Mõiste defineerimisel on lähtutud juuksurite kutsestandardist. Juuste töötlemise ja hooldamise alla kuuluvad määruse tähenduses ka juuksepidenduste paigaldamine ja hooldamine, kuna see on otseselt seotud juuste välimuse ja seisukorra parandamisega, kuna ka juuksepidenduste paigaldamisega võivad kaasneda riskid teenusesaajale, eriti kui teenuseosutajal puuduvad piisavad teadmised, oskused ja kogemused.

Punktis 2 defineeritakse kosmeetikuteenus. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud kosmeetikute kutsestandardi kohane teenuse määratlus. Kosmeetikute kutsestandard on valdkonna tööalane standard, millele tuginedes määratakse kindlaks teenuse sisu ja kvaliteedinõuded. Selguse huvides on peetud oluliseks täpsustada kosmeetikuteenuse sisulisi komponente, mille puhul määrus rakendub. Kosmeetikuteenuse osana käsitatakse määruse tähenduses näohooldust, käte ja jalgade hooldust ning kehahooldust, mille eesmärk on naha puhastamine, koorimine, niisutamine, toniseerimine, masseerimine ja pinguldamine. Samuti käsitatakse kosmeetikuteenuse osana maniküüri ja pediküüri, jumestamist, ripsmete, kulmude modelleerimist ja värvimist, näo- ja kehakarvade eemaldamist, välja arvatud manipulatsioonid, mis on lubatud vaid tervishoiuteenuse osutajale tervishoiuteenuste korraldamise seaduse tähenduses.

Punktis 3 defineeritakse solaariumiteenus. Teenuse defineerimisel on aluseks võetud määruse § 2 punktis 11 sätestatud solaariumiseadme definitsioon ja kohandatud sellele vastavalt.

Punktis 4 defineeritakse tätoveerimisteenus. Mõiste defineerimisel on kasutatud standardi EVS-EN 17169:2020 „Tätoveerimine. Ohutu ja hügieeniline praktiseerimine“ kohast määratlust, mida on määruses kohandatud.

Punktis 5 defineeritakse püsimeigiteenus. Definitsiooni sätestamisel on aluseks võetud tätoveerimise definitsioon, mida on kohandatud erinevates materjalides kasutatud püsimeigi määratlustest lähtuvalt. Püsimeik on sisuliselt tätoveerimisega sarnane protseduur, kuid erinevus seisneb protseduuri sügavuses, tulemuse kestuses ja ka eesmärgis. Püsimeik võib püsida mitmeid aastaid sõltuvalt kasutatud tehnikast, värvainete kvaliteedist ja nahatüübist. Laiemalt on levinud püsimeigi tegemine näojoonte (kulmud, silmad ja huuled) rõhutamise või korrigeerimise eesmärgil. Tegelikult on püsimeigi tegemine laiem protseduur – selle käigus korrigeeritakse või joonistatakse pärast rinnaoperatsiooni ka rinnanibu, tehakse kiilanevale peale juukseid, samuti tehakse habemeid ja sünnimärke ning peidetakse ebameeldivaid arme. Loomulikult eeldab selline tegevus ka täiendavat spetsiifilist väljaõpet.

Punktis 6 defineeritakse keha augustamise teenus. Termin määratlemisel on lähtutud Läti Vabariigi Valitsuse 14. aprilli 2015. a määruse nr 182 „Tätoveerimis- ja augustamisteenuste osutamise hügieeninõuete ja tätoveerimistoodete erinõuete kohta“ definitsioonist.⁸

Punktis 7 defineeritakse küünetehniku teenus. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud küünetehniku kutsestandard.

Punktis 8 defineeritakse ripsmetehniku teenus. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud OSKA isikuteenuste uuringus⁹ defineeritud mõiste, mida on kohandatud vastavalt turul pakutavatele protseduuridele ja koolitusprogrammidele, et hõlmatud oleksid ka loomulike ripsmete hooldusega seotud protseduurid. Keemiline töötlemine hõlmab kõiki protseduure, mis kasutavad keemilisi aineid ripsmete välimuse muutmiseks. Näiteks ripsmete koolutamisel antakse ripsmetele keemiliste lahuste abil kaarjas kuju. Lamineerimisel kasutatakse ripsmete tugevdamiseks ja

⁸ [Eeskirjad tätoveerimis- ja augustamisteenuste osutamise hügieeninõuete ja tätoveerimistoodete erinõuete kohta.](#)

⁹ [Lepik, I., Uiboupin, M. \(2020\). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.](#)

visuaalse efekti parandamiseks toitaineid ja pigmente sisaldavaid lahuseid. Värvimisel muudetakse keemiliste värvainete abil ripsmete tooni, et rõhutada nende välimust.

Punktis 9 defineeritakse kulmutehniku teenus. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud OSKA isikuteenuste uuringus¹⁰ defineeritud mõiste ning seda on täiendatud vastavalt kulmutehniku koolitusprogrammile.

Punktis 10 defineeritakse teenuse osutamise ruumi mõiste. Teenuse osutamise ruumi selge määratlus tagab õigusselguse ja ühise arusaama sellest, millistele nõuetele peab teenuse osutamise ruum vastama ja kus tohib teenust osutada. Teenuse osutamise ruum hõlmab nii ruumi konstruktsiooni (seinad, laed jne) kui ka sinna püsivalt paigaldatud või funktsionaalselt lahutamatu pindasid, nagu tööpinnad (nt töötasapinnad, valamualused pinnad jms). Kuna tööpinnad on osa ruumi sisustuselementidest, mis on vajalikud teenuse osutamiseks ja mille hügieen mõjutab otseselt teenuse ohutust, loetakse need sisuliselt ruumi osaks.

Punkt 11 defineerib solaariumiseadme termini, milleks on ultraviolettkiirgusseade, mida kasutatakse päevituse tekitamiseks. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud standard EVS-EN 60335-2-27, mille kohast mõistet on kohandatud.

Määruse 2. peatükis sätestatakse teenuste üldnõuded. Üldnõuetega luuakse tingimused ja normid, mida kõik teenuseosutajad peavad järgima ja mille järgimine aitab minimeerida teenusega seonduvaid terviseriske. Need suurendavad usaldust iluteenuste vastu ja aitavad hoida teenuse kvaliteeti ühtlasena.

Määruse § 3 sätestab teenuse ohutusnõuded, mille eesmärk on kaitsta teenusesaaja tervist ning tagada, et teenus oleks sihipärasel kasutamisel ohutu ja vastaks mõistlikele ootustele. Iluteenuse osutaja peab lisaks käesolevas määruses kehtestatud nõuetele järgima ka tarbijakaitseseaduse §-s 9 sätestatud teenuse ohutuse üldnõudeid, mille kohaselt peab teenus vastama kehtivatele nõuetele ning omama selliseid omadusi, mida tarbija võib teenuselt õigustatult eeldada. Iluteenuste puhul tähendab see seda, et teenus ei tohi põhjustada füüsilist kahju, peab olema tervisele ohutu ning selle toime, kasutatavad koostisosad ja teenuse kohta antud lubadused peavad olema selgelt määratletud ja põhjendatud. Teenuseosutaja ei tohi anda eksitavaid ega põhjendamatu lubadusi ning peab võtma tarvitusele kõik mõistlikud meetmed, et tagada teenuse vastavus kehtivatele nõuetele ja teenusesaaja õigustatud ootustele.

Lõikes 1 sätestatakse, et teenuseosutajal ei ole lubatud teostada esteetilisi ja haiguste ravimisega seotud protseduure ega kasutada teenuse osutamisel seadmeid või manustada teenusesaajale ravimeid, mis on lubatud vaid tervishoiuteenuse osutajale tervishoiuteenuste korraldamise seaduse tähenduses. Kehtiva määruse kohaselt on iluteenuste osutajal lubatud läbi viia üksnes neid protseduure, mis ei ole seotud nahahaiguste ravimise ja kosmeetiliste vigade kirurgilise korrigeerimisega. Määrusega täpsustatakse ja täiendatakse kehtivat sätet.

Teenuse terviseohutuse hindamine ning kuuluvus ilu- või tervishoiuteenuste valdkonda põhineb protseduuri iseloomul, võimalike tüsistuste ohtudel ja kasutatavate seadmete funktsionaalsusel (sh kasutusotstarve ja -piirangud). Teenusesaaja terviseohutuse seisukohalt on oluline rõhutada, et mittemeditsiiniliste iluteenuste puhul on tegemist protseduuridega, mis on kergema iseloomu ja väiksemate terviseriskidega ning mida teostatakse vähevõimsate seadmetega. Iluteenuse osutajal, kes ei ole tervishoiuteenuse osutaja ega oma tegutsemiseks vastavat Terviseameti poolt väljastatud tegevusluba, ei ole õigust tegeleda protseduuridega, mis käsitlevad haiguste ravi või esteetiliste vigade parandamist (nt kortsude, armide või pigmendilaikude korrigeerimine). Esteetiliste mittekirurgiliste meditsiiniliste protseduuride Euroopa standardi EVS-EN 16844:2017+A2:2019 kohaselt kuuluvad taoliste protseduuride hulka näiteks botulotoksiini süstimid, täitesüstid, mesoteraapia, mikronõelumine – kui nõel tungib sügavamale kui 0,2 mm nina ja silmade ümber, 0,5 mm ülejäänud näol ja kaelal ning 1 mm ülejäänud kehal, keemiline

¹⁰ [Lepik, I., Uiboupin, M. \(2020\). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.](#)

naha koorimine (keskmine ja sügav), krüolipolüüs, IPL ja laserprotseduurid II ja kõrgema riskiklassi seadmega jmt. Standardi käsitlusalas on esteetilised meditsiinilised protseduurid, mis lähevad sügavamale kui naha sarvkiht või millel on (või väidetavalt on) bioloogiline toime sarvkihist sügavamal. Standardi käsitlusalasse ei kuulu tätoveerimine ega protseduur, mis ei mõjuta kudesid sarvkihist sügavamal ja mida seaduslikult võivad teostada spetsialistid, kes ei ole tervishoiutöötajad (nt tätoveerijad, kosmeetikud). Esteetilised mittekirurgilised meditsiinilised protseduurid eeldavad teenuseosutajalt põhjalikke meditsiinilisi teadmisi naha ehitusest, näo ja kaela anatoomiast ning inimese füsioloogiast. Enne protseduuri teostamist peab teenuseosutaja koguma patsiendi anamneesi, hindama objektiivselt tema tervises seisundit, tundma protseduuri vastunäidustusi ning olema valmis võimalike komplikatsioonide korral adekvaatselt reageerima. Seega käsitletakse neid teenuseid tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) alusel tervishoiuteenustena.

Iluteenuse osutajad ei tohi manustada aineid (ravimeid) ega kasutada seadmeid, mis on mõeldud kasutamiseks tervishoiuteenuse osutamisel (nt laserid alates 2. riskiklassist, tugevad keemilised koorijad, süstitavad ravimid, anesteetikumid ehk tuimestid). Tuimestusaine on ravim, mistõttu ei ole selle kasutamine ilusalongiteenuse osutamisel lubatud. Vajadust isikule ükskõik missugust ravimit manustada, hindab üksnes tervishoiutöötaja, kelle pädevuses on hinnata, et ravim oleks inimesele sobiv ning ei tekitaks ohtu tema elule ega tervisele. Terviseamet on koostanud iluteenindajatele infolehe „Iluteenuse osutamisel tegutse oma pädevuse piires!“¹¹, milles samuti ravimite manustamise tingimusi rõhutatakse. Seega on teenuseosutajate kohustus piirata oma tegevus valdkondadega, mis ei nõua meditsiinilist pädevust ja mis ei ole otseselt seotud haiguste raviga.

Lõikes 2 sätestatakse piirang, et teenuse osutamisel on lubatud kasutada ainult kosmeetikatooteid, mis vastavad kosmeetikamääruse nõuetele. Säte on vajalik teenusesaajate tervise ja ohutuse kaitsmiseks. Kosmeetikamäärusega kehtestatakse rangelt kontrollitud tingimused, mis määravad, millised kosmeetikatoodete koostisosad ja protseduurid on lubatud, et vähendada võimalike kahjulike ainete kasutamise riski. Euroopa Liit reguleerib kosmeetikatoodete koostist, märgistust ja tootmisprotsessi tagamaks, et kõik müügil olevad tooted oleksid ohutud ega sisaldaks tervisele ohtlikke aineid. Kõik kosmeetikamääruse kohased tooted on testitud ja kontrollitud vastavalt kehtivatele nõuetele ning neid võib kasutada ohutult nii igapäevases tarbimises kui ka iluteenuste osutamisel. Kosmeetikamääruse nõuete järgimine aitab minimeerida võimalikke allergilisi reaktsioone, mürgistusi ja muid terviseprobleeme, mis võivad tekkida, kui tooted sisaldavad keelatud või testimata aineid.

Määruse § 4 sätestab nõuded teavitada teenusesaajat teenusest, mis on võrreldes kehtiva määrusega uus nõue. Teenusest teavitamine aitab kaitsta teenusesaaja õigusi, tagades et klient saab täieliku ja selge ülevaate teenusest, selle võimalikest riskidest, koostisosadest (nt kosmeetikatoodetest) ja kasutatavatest meetoditest, mis omakorda aitab vähendada teadmatusest või ebaõigest infost lähtudes otsuste tegemist.

Lõike 1 kohaselt teeb teenuseosutaja teenusesaajale kättesaadavaks info protseduuri käigus kasutatavate seadmete, toodete, nende omaduste, vastunäidustuste ja võimalike tüsistuste või kõrvalnähtude kohta. Tarbijakaitseseaduse § 3 lõike 2 alusel on tarbijatel õigus saada pakutavate teenuste ja kaupade kohta tõest ja vajalikku teavet, et teha teadlikke otsuseid ning olla kursis võimalike riskidega. Kehtivat sätet täiendatakse, et rõhutada, millist teavet on teenuseosutajatel kohustus terviseohutuse tagamise seisukohast edastada, kuna tarbijad ei pruugi alati oma õigustest teadlikud olla. Ka OSKA isikuteenuste uuringust¹² selgub, et tarbijaid ei teavitata teenusega kaasneda võivatest riskidest piisavalt. Kui klient on võimalikest kõrvalnähtudest, vastunäidustustest ja ohtudest teadlik, saab ta teha teadliku otsuse ja vajaduse korral loobuda teenusest, kui see tema tervises seisundile või ootustele ei sobi. Teenuseosutajad võivad teavet jagada mitmel viisil, näiteks kirjalike (veebi)materjalide, suuliste selgituste või nõusolekuvormide

¹¹ [Infovoldik "Iluteenuse osutamisel tegutse oma pädevuse piires!"](#).

¹² [Lepik, I., Uiboupin, M. \(2020\). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.](#)

kaudu. Oluline on, et info oleks selge, täpne ja üheselt arusaadav, et tagada klientide teadlik ja vabatahtlik nõusolek teenusega. Kui otsustatakse kasutada nõusolekuvorme, milles soovitakse teada ka andmeid teenusesaaja tervises seisundi ja haiguste kohta, tuleb järgida ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) tulenevaid nõudeid.

Lõike 2 kohaselt informeerib teenuseosutaja teenusesaajat teenusejärgsest hooldusest, kui protseduuri iseloom seda eeldab. Nõue on oluline tagamaks, et teenusesaaja teaks, kuidas pärast teenuse osutamist saavutada parimad võimalikud tulemused ja vältida soovimatuid kõrvaltoimeid. See aitab säilitada teenuse efektiivsust, vähendada tüsistuste riski ja tagada kliendi rahulolu teenusega. Teenusejärgne hooldus on oluline naha või keha taastumiseks, et vältida ärritusi, põletikke või muid tüsistusi. Teenusejärgsed juhised on äärmiselt vajalikud näiteks tätoveerimise, püsimeigi ja kehaaustamise puhul, kus on oluline anda teenusesaajale juhised naha puhastamiseks, kreemitamiseks ja hooldamiseks, et soodustada paranemist, vältida infektsioone ja tagada värvi püsivus või ehte sobivus.

Määruse § 5 kehtestab nõuded teenuse osutamise ruumile. Nõuete kehtestamine on eelkõige oluline teenusesaaja tervise ja ohutuse tagamiseks ning teenuste kvaliteedi ühtlustamiseks. Selleks, et vähendada terviseriske, peab teenuse osutamine toimuma puhtas ja hügieenilises keskkonnas. Kui teenuse osutamise ruumides ei ole tagatud tingimused ja võimalused hügieeninõuete täitmiseks (niiske puhastus ja pindade desinfitseerimine), esineb nakkustekitajate leviku oht. Tööruumidele on kehtestatud nõuded ka kehtivas määruses. Määrusega tehakse nõuded teenuse osutamise ruumidele ajakohasemaks ja paindlikumaks, et anda teenuseosutajatele rohkem võimalusi arvestada teenuste eripärade ja arengusuundadega ning kohandada oma tegevust vastavalt muutuvatele tingimustele ja vajadustele.

Lõike 1 kohaselt peab teenuse osutamise ruum vastama osutatava teenuse eripärale. Kehtivas määruses on sätestatud väga täpsed nõuded ruumidele ja nende suurusele. Määruses enam numbrilisi ruumi suuruse nõudeid ei kehtestata, vaid muudetakse see säte paindlikumaks. Kui ruutmeetri nõuded on väga täpselt sätestatud, võib see piirata teenuseosutamise paindlikkust, kuna iga teenuse eripära võib vajada erinevat ruumide suurust. Teenuse osutamise ruumi suuruse vajaduse hindamisel tuleb lähtuda reaalistest vajadustest. Teenuse osutamise ruumi suurus peab tagama klientidele privaatsuse ja ohutuse ning vajalikus ulatuses juurdepääsu.

Teenuse osutamise ruumide puhul on oluline, et need oleksid kohandatud vastavalt teenuse olemusele, nõuetele ja vajadustele, et tagada teenusesaajate ja -osutajate tervis, mugavus ja ohutus ning et teenuse osutamine saaks toimuda professionaalselt ja efektiivselt. See tähendab, et ruumid peavad olema nii suuruse, paigutuse kui ka sisustuse poolest pakutava teenuse jaoks sobivad. Iluteenused on väga erinevad ning vajavad ka erinevaid töötingimusi ja seadmeid. Näiteks küünetehniku (sh maniküüri ja pediküüri) teenuse osutamise ruumid vajavad piisavat ruumi töölaudadele ja spetsiaalsetele toolidele. Kosmeetikuteenused (näohooldused, depilatsioon) vajavad steriilseid tööpindu ja ka privaatsust, seega peaksid ruumid olema varustatud vajalike hügieenitoodetega ning võimaldama mugavat ja diskreetset keskkonda. Juuksuriteenused vajavad ruumi juuksehooldusvahendite, peeglite ja valgustuse jaoks, samuti veeühendust ja ruumi pesutoolide jaoks. Iga teenus vajab piisavalt ruumi, et teenuseosutaja ja -saaja saaksid liikuda mugavalt ja ohutult. Ruum peab olema piisavalt suur, et vältida kitsaid tingimusi, kus teenuseosutajal oleks raske ümber kliendi liikuda ja võib seetõttu põhjustada õnnetusi. Samuti tuleb arvestada, et mõnede teenuse osutamisel kasutatavate elektriseadmete mõõtmed eeldavad spetsiifilisemat lähenemist (rohkem ruumi). Teenuse osutamise ruumi väiksema mahutavuse korral on iluteeninduses juba praegu kasutusel töökorralduse mudel, kus töö käib vahetustega / graafiku alusel (üks töökoht võib olla adapteeritav erinevate teenuste jaoks).

Paindlikud nõuded võimaldavad teenuseosutajatel keskenduda pigem tervise- ja ohutusalastele tingimustele, mitte ruumide suurusele. Samuti soodustab see tõhusamat töökorraldust, desinfitseerimist ja ohutust.

Lõikes 2 sätestatud nõue, mille kohaselt peavad teenuse osutamise ruumi kõik seinad, ukсед, aknad, põrandad, laed ja tööpinnad olema kergesti puhastatavad ning taluma niisket puhastust ja vajalikus ulatuses desinfitseerimist, ei ole uus – analoogne nõue kehtib juba senise regulatsiooni alusel. Nõude eesmärk on tagada teenuse osutamise ruumi hügieeniline seisund ning ennetada nakkuste ja saasteainete levikut.

Vett mitteimavad kergesti puhastatavad ja desinfitseerimist taluvad pinnad võimaldavad ruumide efektiivset hooldust ning kõrge puhtuse ja ohutuse taseme hoidmist, mis on iluteenuste valdkonnas eriti oluline. Näiteks ei ole sellistes ruumides sobilik kasutada tekstiiliga kaetud mööbliesemeid, kuna nende tõhus puhastamine on raskendatud ja võib seetõttu kujutada hügieeniriski.

Lisaks tuleb tagada, et teenuse osutamise ruumi põrand oleks libisemiskindel, vältimaks kukkumise- ja vigastusohu tekkimist nii teenusesaajatele kui ka -osutajatele. Libedad pinnad ei ole lubatud, samuti ei sobi põrandakatteks vaipkatted ega vaibad, mis on raskesti puhastatavad, koguvad mustust ja niiskust ning takistavad seeläbi nõuetekohast koristust. Niiske või märg vaipkate võib lisaks muutuda libedaks ja seeläbi suurendada õnnetusjuhtumite riski.

Seetõttu on nõutud, et teenuse osutamise ruumi põrand oleks valmistatud libisemiskindlast ja lihtsalt puhastatavast materjalist, mis täidab ühtaegu nii hügieeni- kui ka ohutusnõuded.

Määruse § 6 kehtestab hügieeninõuded teenuse osutamisel (sh ruumidele, tööpindadele ja -vahenditele, teenusesaajale), mis on mõeldud tagama teenusesaajate ohutust ning looma usaldusväärset ja ohutut keskkonda teenuste pakkumiseks. Hügieeninõuete täitmine aitab ennetada nakkushaiguste (sh seeninfektsioonid) levikut. Puhtad ruumid, tööpinnad ja -vahendid (sh nõuetekohaselt dekontamineeritud töövahendid) vähendavad kliendi nakatumise riski. Ka kehtivas määruses on sätestatud nõuded ruumide ja seadmete korrashoiule ning hügieenile kliendi teenindamisel, sealhulgas tööpindadele ja -vahenditele. Nõudeid sisuliselt oluliselt ei muudeta. Erinevad nõuded koondatakse kokku ning neid üldistatakse, et hõlmata kõiki vahendeid.

Lõikes 1 sätestatakse nõue tagada teenuse osutamisel sooja ja külma vee varustus ning kanalisatsioon (sh tualeti kasutamise võimalus). See on vajalik igapäevaseks sanitaarhügieeni tagamiseks, sealhulgas kätepesuks, töövahendite puhastamiseks, klientide hoolduseks ja ruumide hügieeni säilitamiseks. Kehtivas määruses on vastav nõue rangem, eeldades et veevärgi olemasolu peab olema tagatud teenuse osutamise ruumis. Nõude sõnastust on muudetud paindlikumaks, võimaldades teenusesaajal lähtuda teenuse iseloomust ja tööprotsesside vajadustest, et tagada hügieenitingimuste täitmine talle sobival viisil.

Teenuse kvaliteedi ja klientide ohutuse tagamiseks peab teenuse osutamisel olema vähemalt üks kraanikauss, mis paikneb teenuse osutamise koha vahetus läheduses ning on alati ligipääsetav. Optimaalne asukoht on teenusesaajaja töökohast mõne sammu kaugusel, eelistatavalt sisse- või väljapääsu lähedal. Vajaduse korral võib valamu asuda ka väljaspool teenuse osutamise ruumi, eeldusel et see on tööprotsesside seisukohalt sobivas kauguses ja võimaldab hügieeninõuete täitmist. Valamu peab sobima teenuse spetsiifikast tulenevate hügieenitoimingute tegemiseks.

Samuti peab olema tagatud vee ja kanalisatsiooniga ühendatud tualeti kasutamise võimalus. Tualett peaks asuma vähemalt teenuse osutamise ruumiga samas hoones ja olema lihtsalt ligipääsetav. Tualeti kasutamise võimalus on oluline nii teenusesaajaja kui ka -saaja mugavuse, hügieeni ja tervise tagamiseks. See võimaldab säilitada isiklikku hügieeni ning tagab vajaduse korral kiire ja vahetu juurdepääsu tualetile ilma teenust katkestamata. Sellise nõude eesmärk on toetada hügieeni- ja sanitaartingimuste täitmist ning luua tervislik ja turvaline teenuse osutamise keskkond.

Lõikes 2 sätestatakse, et teenuse osutamise ruum ja tööpinnad peavad enne teenuse osutamist olema puhtad ning vajaduse korral desinfitseeritud. Kui need ei ole nõuetekohaselt puhastatud või desinfitseeritud (dekontamineeritud), võivad säilinud mikroobid (bakterid, viirused, seened) põhjustada teenusesaajal naha ja limaskestade infektsioone või nakkushaigusi. Nõue on eriti oluline selliste teenuste puhul, mis võivad tekitada mikrohaavu, näiteks nahahooldus, depilatsioon ja

küünthe hooldus, kuna kahjustatud nahk on haigustekitajatele vastuvõtlikum. Nõuetekohane puhastamine ja desinfitseerimine aitab luua nakkusohutu keskkonna ka nendele klientidele, kes on nakkustele vastuvõtlikumad (lapsed, eakad, nõrgenenud immuunsüsteemiga isikud). Puhastamiseks sobiva meetodi valikul peab iluteenindajal hindama riske, arvestama tööpinna materjali eripära ja protseduuriga kaasnevaid asjaolusid.

Lõikes 3 kehtestatakse nõue katta töö- ja muud pinnad kaitsekile, lina või muu kaitsevahendiga, kui on vere või teiste kehavedelike edasikandumise oht. Kaitsevahendeid tuleb vahetada pärast igit teenusesaajat. Nõue on eriti oluline selliste teenuste puhul, kus nahk on kahjustatav või haavatav (nt tätoveerimine ja püsimeik, depilatsioon, komedoonide eemaldamine), ning aitab luua nii teenusesaajale kui ka -osutajale ohutu keskkonna. Samasisulist sätet kehtivas määruses ei ole.

Vere ja muude bioloogiliste kehavedelike (higi, lümf, koevedelik jms) kaudu võivad levida nakkushaiguste tekitajad, näiteks viirused või bakterid. Teenuse osutamisel kaitsevahendite kasutamine vähendab nakatumise riski, kuna aitab vältida kokkupuudet pindadega, kuhu võiksid sattuda bioloogilised vedelikud. Nende vahetamine takistab haigustekitajate levikut ühelt kliendilt teisele. Töö- ja muud pinnad võivad olla raskesti puhastatavad või poorse struktuuriga, mistõttu võivad bioloogilised jäägid jääda neile isegi pärast puhastamist. Kaitsekile või muu vahendi kasutamine muudab pindade hügieeni tagamise lihtsamaks ja efektiivsemaks. Verenakkuste leviku vältimise võimaluste kohta on koostatud ka abistav juhendmaterjal nahka läbistavate ilu- ja isikuteenuste osutamisel.¹³

Lõike 4 kohaselt tuleb teenuse osutamisel, mille puhul esineb naha või küünevigastuse oht või eeldab protseduur naha vigastamist, tagada enne protseduuri naha või küünthe pinna puhtus ja antiseptiline seisund. Eesmärk on tagada, et teenuse osutamisel järgitakse naha ja küünthe töötlemisel piisavat hügieeni, et ennetada nakkuste levikut ja tagada klientide ohutus. Säte puudutab eelkõige selliseid teenuseid, kus esineb naha või küünevigastuse oht (nt maniküür, pediküür, nahahooldusprotseduurid terariistadega, augustamine) või kus protseduur hõlmab teadlikult naha vigastamist (nt püsimeik, tätoveerimine).

Nimetatud juhtudel on naha või küünthe pind potentsiaalseks mikroorganismide kandjaks, mis võib vigastuse kaudu siseneda organismi ja põhjustada nakkushaigusi (sh bakteriaalsed või viiruslikud infektsioonid). Seetõttu on oluline, et enne protseduuri alustamist oleks naha või küünthe pind puhastatud ja töödeldud antiseptilise vahendiga.

Säte ei täpsusta konkreetseid aineid või meetodeid, jättes ruumi sobivate professionaalsete vahendite ja praktikate valikuks vastavalt teenuse liigile ja olemasolevatele kutsealastele juhenditele. Teenuseosutaja peab tagama, et valitud antiseptiline töötlus on piisav võimalike terviseriskide maandamiseks.

Lõike 5 kohaselt tuleb töövahend puhastada ja desinfitseerida pärast igit teenusesaajat. Steriilsus tuleb tagada nende töövahendite kasutamisel, mis läbistavad naha, puutuvad kokku limaskestadega või mille kasutamisel on vere või teiste kehavedelike edasikandumise oht. See ennetab nakkushaiguste levikut ning seega aitab tagada teenuse kõrgema terviseohutuse taseme. Vere või teiste bioloogiliste vedelikega saastunud töövahendite kaudu võib toimuda kliendi nakatumine. Korraliku puhastuse, desinfitseerimise ja steriliseerimise puudumise korral võivad vahendid saada haigustekitajate (bakterid, seened, viirused) levikufaktoriks.

Puhastamine vee ja seebiga eemaldab nähtava mustuse, mis võib sisaldada mikroorganisme, ning loob aluse desinfitseerimisele ja steriliseerimisele. Desinfitseerimine hävitab enamiku mikroorganismidest ja sobib vahenditele, mis ei puutu kokku bioloogiliste vedelikega. Steriliseerimine hävitab kõik mikroorganismid, sealhulgas bakterite spoorid, muutes korduvkasutusega vahendid täiesti ohutuks. Sättes kehtestatud nõuete täitmisel on abistavaks

¹³ [Verenakkuste leviku vältimine nahka läbistavate ilu- ja isikuteenuste osutamisel. Tätoveerimise, kehaaustamise, maniküüri-, pediküüri- ja kosmeetikateenuste nakkusohutuse tagamise juhend.](#)

materjaliks ilu- ja isikuteenuste osutamisel kasutatavate seadmete ja instrumentide dekontaminatsiooni juhised teenuseosutajatele.¹⁴ Ka ühekordsete töövahendite kasutamine vähendab oluliselt nakatumise riski ja lihtsustab teenuseosutaja jaoks ohutusnõuete täitmist.

Lõike 6 kohaselt tuleb kasutatud töövahendeid hoida puhastest töövahenditest eraldi, et vältida ristsaastumist ja tagada töövahendite vastavus rangetele hügieeninõuetele. Saastunud vahendite kokkupuude puhastatud või steriliseeritud töövahenditega muudab puhastus- ja steriliseerimisprotsessid ebaefektiivseks ning ohustab nii teenuseosutajate kui ka -saajate tervist. Kasutatud töövahendid peavad läbima nõuetekohase puhastamise ja steriliseerimise enne edasist kasutamist.

Puhtaid töövahendeid tuleb hoida selleks ette nähtud puhtas ja kuivas kohas, eemal saastumise allikatest. Sobivad näiteks suletud kapid, sahtlid või steriilsed anumad. Õige hoiustamine aitab säilitada ranged hügieeni- ja tervisetingimused. Tegemist on uue sättega, mida kehtivas määruses ei ole.

Lõike 7 eesmärk on tagada piisav hügieen sellise teenuse osutamisel, kus kasutatakse korduvkasutusega pesu, näiteks rätikuid, linu või muid riidesemeid, mis puutuvad vahetult kokku kliendi naha, juuste või kehaga. Selline kokkupuude võib kaasa tuua haigustekitajate (nt bakterid, viirused, seened) ülekandumise järgmisele kliendile, kui pesu ei vahetata ega puhastata nõuetekohaselt.

Sätte kohaselt tuleb pärast igat teenusesaajat kasutada puhast pesu ning kasutatud esemed tuleb puhastada viisil, mis tagab võimalike haigustekitajate hävimise. Praktikast tähendab see üldjuhul pesemist piisavalt kõrgel temperatuuril või muul tõhusal viisil (nt pesu desinfitseeriva toimega vahenditega), mis tagab mikroorganismide hävimise. See aitab vältida ristsaastumist ning loob usaldusväärse ja professionaalse teenuse osutamise keskkonna.

Sarnane hügieeninõue korduvkasutusega pesule on sätestatud ka kehtivas määruses, kuid uue sõnastusega rõhutatakse selgemalt puhastamise tõhusust haigustekitajate hävitamiseks.

Lõikes 8 kehtestatakse hügieeninõuded teenuseosutajale. Säte annab ühised raamid, mille järgi kõik teenuseosutajad peavad tegutsema, et tagada ühtlane teenuse kvaliteet ja klientide ohutus kogu valdkonnas. Samalaadne nõue personalile on olemas ka kehtivas määruses. Teenuseosutaja peab teenuse osutamisel tagama isikliku hügieeni, teenuse iseloomule vastava puhta tööriistuse, vajaduse korral isikukaitsevahendite kasutamise ning teenusesaaja ja tema rõivaste kaitse.

Teenuseosutaja peab teenuse osutamise eel ja vajaduse korral ka teenuse osutamise käigus järgima hügieenitavasid, mis ennetavad nakkuste levikut ja aitavad tagada nii teenuse terviseohutuse kui ka kvaliteedi. Isikliku hügieeni nõude alla kuulub muu hulgas käte puhtuse tagamine, sealhulgas käte pesemine ja vajaduse korral antiseptika rakendamine enne iga teenusesaaja teenindamist, mis aitab vältida haigustekitajate (nt bakterid, viirused, seened) ülekandumist teenuseosutaja käte kaudu kliendile. See on eriti oluline protseduuride puhul, mille käigus tekivad naha mikrokahjustused (nt maniküür, pediküür, kosmeetilised hooldused), sest kahjustatud nahk on vastuvõtlikum infektsioonidele. Käte hügieen aitab kaitsta ka teenuseosutajat ennast, vältides patogeenide sattumist nende organismi, näiteks silmade või suu kaudu. Käte hügieeni on põhjalikult käsitletud juhendis „Kätehügieeni juhend“¹⁵, mille järgimine on soovitatav kõigile teenuseosutajatele.

Tööriistetus peab vastama hügieeni-, ohutus- ja professionaalsusnõuetele ning olema funktsionaalne – see ei tohi takistada tööprotsessi ega suurendada riski ohutusele. Tööriided peavad olema kergesti puhastatavad ning sobimatud on materjalid, mis ei võimalda regulaarset

¹⁴ [Ilu- ja isikuteenuste osutamisel kasutatavate seadmete ja instrumentide dekontaminatsioon. Juhised teenuseosutajale.](#)

¹⁵ [Kätehügieeni juhend \(2014\).](#) Terviseamet.

pesu või millele koguneb mustus, näiteks villased või poorse tekstuuriga kangad. Vajaduse korral tuleb tööriietus selle määrdumisel kohe vahetada. Puhtad ja hooldatud tööriided aitavad vältida mikroorganismide ülekandumist teenuseosutajalt teenusesaajale ja toetavad professionaalset töökeskonda. Sobiv tööriietus ei ole mõeldud ainult hügieeni tagamiseks, vaid see kaitses teenuseosutajat ka töö käigus tekkivate võimalike ohtude eest, näiteks kemikaalide, lõikeriistade või kuumade töövahenditega töötamisel. Näiteks võib tööriietus hõlmata vormiriideid (kitlid, tuunikad, spetsiaalsed töökleidid, keemiliste ainete eest kaitsvad põlled jms).

Vastavalt teenuse iseloomule tuleb kasutada ka sobivaid isikukaitsevahendeid, et tagada teenusesaaja ja -osutaja tervis, ohutus ja hügieen. Õigete kaitsevahendite kasutamine ja vajadus sõltub teenuse iseloomust. Kaitsevahendid (kindad, maskid, kaitseprillid, ühekordsed töövahendid ja steriilsed tarvikud) on iga teenuse oluline osa, pakkudes kaitset nakkuste, ärrituste ja muude terviseriskide eest. Kui teenuseosutaja kaitsmiseks tulenevad nõuded tööhutuse regulatsioonidest, siis käesolev sätte keskendub eelkõige teenusesaaja kaitsmisele. Kaitsevahendid on vajalikud näiteks juhul, kui teenuseosutaja käed võivad olla pärast eelnevat klienti saastunud või kui protseduuri käigus tekib mikroorganismide või kemikaalide ülekande oht. Kindad ja maskid aitavad minimeerida riski, et nakkused levivad teenusesaajale, tagades et kõik protseduurid on hügieenilised ja ohutud.

Samuti peab teenuseosutaja kasutama sobivaid vahendeid (kliendikatted) teenusesaaja ja tema rõivaste kaitsmiseks, et tagada hügieen, ohutus ja kvaliteet. Kaitsevahendid vähendavad määrdumise, nahaärrituste ja allergiliste reaktsioonide riski. Näiteks kaetakse juuksuriteenuse osutamisel teenusesaaja rõivad kaitsekeebiga ning kael paberist või riidest salvrätiku või käterätikuga. Samuti ennetavad silmakaitse (nt silmapadjad) ripsmetöötuse ajal liimiga kokkupuutumist ja liimi silma sattumist. Sellised meetmed tagavad klientide ohutuse ja mugavuse, rõhutades teenusepakkuja professionaalsust.

Lõikes 9 kehtestatakse teenuseosutajale kohustus kasutada teenuse osutamise ruumide, tööpindade ja töövahendite puhastamiseks, desinfitseerimiseks ja steriliseerimiseks üksnes neid vahendeid ja aineid ning üksnes sel viisil, mis ei ohusta inimese tervist. Puhastamis-, desinfitseerimis- ja steriliseerimisvahendeid tuleb kasutada vastavalt tootja juhistele ning ained peavad olema lubatud Eestis turule. Sätte eesmärk on tagada, et teenuseosutajad kasutavad ainult selliseid puhastus-, desinfitseerimis- ja steriliseerimisvahendeid, mille turule lubamine ja kasutamine on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega (sh näiteks biotsiidimäärus, REACH- ja CLP-määrus, meditsiiniseadmete määrus, detergentide määrus). Sätte eesmärk on luua ohutu ja professionaalne keskkond, kus terviseohutus on tagatud nii teenusesaajatele kui ka -osutajatele. See aitab vähendada terviseriske, tagada töhusate ja ohutute puhastusmeetodite kasutamise ning edendada vastavust riiklikele ja rahvusvahelistele regulatsioonidele.

Nõue kasutada üksnes ohutuid ja Eestis lubatud vahendeid aitab vähendada kemikaalidega seotud terviseriske, nagu ärritus, mürgistus või hingamisteede kahjustused. Kui vahendeid kasutatakse valesti (nt ebapiisavas kontsentratsioonis või liiga lühikese toimeajaga), ei pruugi mikroorganismid hävineda, mis suurendab nakkusohtu.

Ainete ja meetodite kasutamine vastavalt tootja juhistele tagab, et need töötavad tõhusalt ja hävitavad mikroorganismid nõutaval tasemel, aidates minimeerida nakkushaiguse tekke ja edasise leviku riske.

Määruse § 7 kehtestab nõuded teenuseosutaja teadmistele ja oskustele, mis on vajalikud iluteenuste kvaliteetseks ja ohutuks osutamiseks. Teadmised omandatakse teoreetilises osas, mis hõlmab faktide, kontseptsioonide, põhimõtete ja muu vajaliku õppimist, ning oskused praktilises osas, mis keskendub tegevuste sooritamisele ja kogemuse kaudu õpitule. Paragrahvis sätestatud nõuded kehtivad kõigile iluteenuse osutajatele, kes vahetult teenust osutavad, välja arvatud solaariumiteenuse vahetu osutaja, kellele on kehtestatud eraldi nõuded teenuste erisätete peatükis.

Esitatud teadmiste ja oskuste nõuded lähtuvad olemasolevatest kutse- ja õppekavadest ning on jätkuvalt asjakohased, võimaldades ühtlasi paindlikkust eri iluteenuste vahel liikudes. Tegemist on üldiste ja universaalsete kompetentsinõuetega, mis loovad aluse teenuseohutusele, kutse-eetikale ja kliendikesksele lähenemisele kogu iluteenuste valdkonnas.

Kvaliteetse ja ohutu teenuse osutamiseks on vajalikud tervist puudutavad teadmised, sealhulgas baasteadmised anatoomiast ja füsioloogiast, naha ehitusest ja nahahaigustest, mikrobioloogiast, kemikaalidest, kosmeetikatoodetest ja teenuse võimalikest kõrvalmõjudest. Olulise tähtsusega on ka hügieeninõuete järgimine, isikukaitsevahendite õige kasutamine ja desinfitseerivate ainete teadlik kasutamine, et piirata ja takistada infektsioonide levikut ning tagada nii tarbija kui ka teenuseosutaja terviseohutus.

Eestis on võimalik omandada iluteeninidaja amet pikaajalise kutseõppe või täienduskoolituste kaudu. Õppevõimalusi pakuvad nii riiklikud kui erakutsekoolid, samuti erakoolituskeskused. Levinumaid erialasid, nagu juuksur, kosmeetik ja küünetehnik, saab õppida kutsehariduse tasemeõppes, kus on võimalik sooritada ka kutseksam ning omandada kutsetunnistus. Tööturul on kutsetunnistusega teenuseosutajad eelistatud.

Kõiki isikuteenuseid ja -protseduure tasemeõppes ei õpetata, kuid ka sel juhul on erialane väljaõpe ja baasteadmised olulised. Erialaseid oskusi ja teadmisi saab omandada täienduskoolituste kaudu, mis toimuvad väljaspool tasemeõpet. Täienduskoolitused viiakse läbi õppekava alusel, kus määratakse kindlaks õppija poolt õppeprotsessi käigus omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud. Täienduskoolituste maht, vorm ja sisu võivad olla väga erinevad – need võivad ulatuda lühikursustest, mis keskenduvad konkreetsete oskuste arendamisele, kuni mahukamate kursusteni, mis võimaldavad süvitsi omandada mõne valdkonna põhioskused ja -teadmised. Täienduskoolituse lühikursused on eelkõige mõeldud juba tegutsevatele spetsialistidele, kes soovivad oma oskusi täiendada, need ei asenda põhjalikku väljaõpet. Täienduskoolitusasutustel, kes omavad tegevusluba või on esitanud majandustegevusteate, on õigus väljastada koolituse läbimise kohta tunnistusi ja tõendeid. Täienduskoolitusasutuste tegevuslubade ja majandustegevusteade andmed on kättesaadavad Eesti hariduse infosüsteemi (EHIS) avalikus vaates.¹⁶

Iluteeninidajatel on soovitatav valida erialaseks õppeks just selline täienduskoolitusasutus, kellel on kehtiv tegevusluba või majandustegevusteade ning kelle andmed on kajastatud EHISes. Sellised koolitusasutused on kohustatud oma veebilehel avalikustama täienduskoolituse õppekorralduse alused, õppekavad, koolitusega seotud täiskasvanute koolitajate nimed koos nende kompetentsust tõendava kvalifikatsiooni, õpi- või töökogemuse kirjeldusega, samuti koolitusasutuse tegevuse kvaliteedi tagamise alused ning loakohustusega koolituste puhul ka vastava tegevusloa andmed. Nende andmete põhjal saab koolitust valiv isik teha teadliku otsuse koolituse sisu, koolitajate pädevuse ning seadusest tulenevate nõuete täidetuse kohta. Selline läbipaistvus võimaldab eeldada, et koolitus on kvaliteetne ning vastab õppija ootustele ja erialastele vajadustele.

Teatud teenuste pakkumiseks vajalikke oskusi ja teadmisi omandatakse ka muudel koolitustel või töökohal kogenud töötaja juhendamisel. Samuti käiakse õppimas välismaal ning täiendatakse end iseseisvalt veebipõhiste õppematerjalide ja videote vahendusel. Valdonna muutustega kursis olemiseks on oluline pidev enesetäiendamine erialastel koolitustel ning järjepidev töötamine erialal.

Lõike 1 kohaselt peavad teenust vahetult osutaval isikul rahvatervishoiu seaduse § 19 lõike 2 kohaselt olema tõendatud teadmised ja oskused teenuse ohutuks osutamiseks ja tõsise soovimatu mõju ennetamiseks. See tähendab, et teenust vahetult osutav isik peab omama vajalikke teadmisi ja praktilisi oskusi, et tagada osutatavate iluteenuste ohutus ja vältida negatiivseid tagajärgi, ning selle kohta peab olema võimalik esitada tõendid või tõestusmaterjal. Selleks võivad olla näiteks haridustunnistused, koolitustõendid, sertifikaadid, aga ka kogemused või muu tõendusmaterjal.

¹⁶ [Eesti hariduse infosüsteem](#).

Teadmised ja oskused võivad olla omandatud koolituste, kogemuste omandamise või muude õppeviisidega. Nõude eesmärk on tagada, et iluteenuseid vahetult osutavatel isikutel oleks piisavalt teoreetilisi teadmisi ja ka praktilisi oskusi protseduuri ohutuks teostamiseks, ning seeläbi parandada iluteenuste kvaliteeti. Piisavate teadmiste ja oskuste omamise korral oskab iluteenuse vahetu osutaja kasutada protseduuride tegemiseks vajalikke seadmeid oskuslikult ja ohutult, nõustada tarbijat protseduuride ja vastunäidustuste suhtes, säilitada puhtast keskkonda, minimeerida nakkus- ja nahahaiguste leviku riski ning tõsiseid soovimatuid mõjusid. Tõsine soovimatu mõju on soovimatu mõju, mille tagajärjeks on ajutine või püsiv talitluslik häire, puue, haiglaravile suunamine, kaasasündinud väärareng, otsene risk elule või surm. Tõsisest soovimatust mõjust teatamist reguleerib kosmeetikamääruse artikkel 23.

Lõikes 2 sätestatakse nõuded sellele, millised teemad peavad olema hõlmatud vahetult teenust osutava isiku üldiste teadmiste ja oskuste omandamisel. Eesmärk on tagada teenuse ohutus ja kvaliteet, ennetada terviseriske ning kaitsta nii teenusesaaja kui ka teenuseosutaja tervist.

Kehtivas määruses on sätestatud nõuded iluteenuseid osutava ettevõtte personali teadmistele, mille kohaselt peavad kosmeetika-, juuksuri-, manikööri-, pedikööri- ja solaariumiteenuse osutajad omama tervisekaitse, haiguste ennetamise ja tervise edendamise alaseid teadmisi. Samalaadsed nõuded on kehtestatud ka küünetehnikutele, jumestajatele ja tätoveerijatele. Täpsemalt on nõutud üldteadmisi nakkus- ja nahahaigustest, nende leviku viisidest ja tõrjest, võimalikest ohuteguritest, tervisele ohtlikult mõjuda võivatest kemikaalidest, desinfitseerimisest ja desinfektantidest ning nende kasutamise meetoditest, teatud teenuste puhul ka steriliseerimisest. Uue määrusega täpsustatakse ja ajakohastatakse seniseid nõudeid, sealhulgas lisatakse teemad, mis on senises regulatsioonis käsitletud üldsõnaliselt või millele ei ole otseselt viidatud, kuid mis on teenuseohutuse seisukohast olulised. Lähimõeldud ja sihipärane väljaõpe aitab tagada usaldusväärse ning professionaalse teenuse, mis vastab tänapäevastele hügieeni- ja ohutuse nõuetele.

Punkti 1 kohaselt peab teenuseosutaja tundma hügieeninõudeid ning nakkushaiguste ennetamise põhimõtteid. See hõlmab oskust tagada töökoha puhtus ja teenusesaaja ohutus, arvestades teenuse eripära, kasutatavate vahendite materjali, kuju ja omadusi ning võimalikke riske, nagu ristsaastumine või torkevigastus. Teenuseohutuse tagamiseks on oluline mõista puhastamise, desinfitseerimise ja steriliseerimise tähendust ja rakendamist praktikas. Kuigi iluteenuseid osutavates ettevõtetes on soovitatav kasutada hügieeniplaani (puhastatavad pinnad ja vahendid, puhastus- ja desinfektsioonivahendid, sagedus jms), peab teenuseosutaja vähemalt teadma ja oskama järgida häid hügieenitavasid. Oluline on omada teadmisi ka haigustekitajatest (bakterid, viirused ja seened), mis põhjustavad enim levinud terviseprobleeme seoses iluteenuste osutamisega, nende omadusi ja leviku viise. Teenuseosutaja peab mõistma milliseid nakkusi mikroorganismid võivad põhjustada ja kuidas need võivad mõjutada nii teenusesaajat kui ka -osutajat ning oskama ennetada nakkuste levikut (nt õige käte hügieen, töövahendite steriliseerimine/desinfitseerimine, ühekordsete vahendite kasutamine jms).

Punkti 2 kohaselt peab teenuseosutaja oskama ära tunda peamisi nahahaigusi – nii nakkuslikke (nt peatäid, seeninfektsioonid) kui ka mittenakkuslikke (nt psoriaas, ekseem) – ning muid asjakohaseid tervise seisundeid, nagu allergia või nahapõletik, mis võivad mõjutada teenuse osutamist või mille korral teenust ei tohi osutada. Kuigi teenuseosutaja ei diagnoosi haigusi, peab ta suutma varakult nahaprobleeme märgata, et suunata klient vajaduse korral arsti juurde ja ennetada terviseriske. Oluline on osata eristada nakkusohutikke seisundeid, vältida nende levikut ning ära tunda põletiku või allergia tunnuseid, et protseduuri vajaduse korral kohandada või katkestada. Nende oskuste abil saab hinnata, kas teenus on kliendi tervise seisundit arvestades ohutu, vältida haiguse süvenemist või tüsistusi ning teha sobivaid valikuid kasutatavate toodete ja materjalide osas.

Punkti 3 kohaselt peab teenuseosutaja tundma aseptika ja antiseptika reegleid, mis on kriitiline protseduurides, kus naha kaitsebarjäär võib olla kahjustatud (nt mikrotraumad) või naha läbistamise korral. Aseptika eesmärk on vältida mikroorganismide sattumist haava ja antiseptika eesmärk on vähendada nahal juba olemasolevaid haigustekitajaid. Reeglite mitte tundmine või

eiramine võib põhjustada põletikke, infektsioone või tõsisemaid terviseprobleeme, eriti näiteks tätoveerimisel, püsimeigis, augustamises või maniküüri ja pediküüri käigus, kui nahka vigastatakse ja töövahendeid ei ole piisavalt puhastatud või steriilsena hoitud. Seetõttu on nende põhimõtete tundmine ja rakendamine oluline nii teenusesaaja ohutuse kui ka teenuse kvaliteedi tagamisel.

Punkti 4 kohaselt peab teenuseosutaja oskama hinnata kasutatavate töövahendite ja instrumentide puhastamise, desinfitseerimise ning steriliseerimise vajadust riskipõhiselt. See tähendab, et tuleb arvestada töövahendi kokkupuudet nahaga, selle materjali, ehitust ning võimalikke bioloogilisi ohte. Töövahendite nõuetekohane dekontaminatsioon on oluline, et ennetada nakkushaiguste, nagu seeninfektsioonid, herpes, hepatiit B ja C ning bakteriaalsed põletikud, levikut. Riskipõhine dekontaminatsioon tähendab, et iga vahendi puhul valitakse sobiv puhastusviis sõltuvalt selle kasutusest – näiteks tuleb keha augustamisel kasutatavad nõelad ja klambrid alati steriliseerida, kuna need puutuvad kokku verega. Samas võib pindmistesse kudedesse mittepuutuvate vahendite puhul piisata hoolikast puhastamisest ja desinfitseerimisest. Teenuseosutaja peab tundma dekontaminatsiooni astmeid ning oskama valida sobivad vahendid ja meetodid, et vältida ristsaastumist ja tagada ohutu teenuse osutamine.

Punkti 5 kohaselt peab teenuseosutaja oskama kasutada isikukaitsevahendeid vastavalt teenuse iseloomule ja võimalikele riskidele. Isikukaitsevahendid, nagu kindad, maskid, kaitseprillid või kaitseriietus, aitavad ennetada nakkusohu ja kaitsta nii teenusesaajat kui ka -osutajat kokkupuute eest vere, kehavedelike, kemikaalide või tolmuosakestega.

Näiteks naha vigastamise või läbistamisega seotud protseduuride (augustamine, tätoveerimine, püsimeik) puhul on kinnaste kasutamine vältimatu, et vältida mikroorganismide sattumist haava ja vähendada ristsaastumise ohtu. Kaitsemaskid ja -prillid on vajalikud olukordades, kus võib tekkida pritsmeid, näiteks püsimeigi või tätoveerimise käigus. Kemikaalidega töötamisel (nt juuste töötlemine või küünematerjalide kasutamine) kaitsevad kindad ja kaitseriietus nii klienti kui ka teenuseosutajat võimalike ärrituste või allergiliste reaktsioonide eest.

Isikukaitsevahendite riskipõhine kasutamine tähendab seda, et teenuseosutaja peab suutma hinnata konkreetse teenuse käigus tekkivaid ohte ja valida vastavalt sobivad kaitsevahendid, tagades teenusesaaja terviseohutuse ja minimeerides ka enda kokkupuudet ohtlike teguritega.

Punkti 6 kohaselt peab teenuseosutaja tundma teenuse osutamisel kasutatavate toodete, ainete ja kemikaalide võimalikke tervisemõjusid ning oskama neid ohutult kasutada. Paljud iluteenustes kasutatavad kemikaalid – näiteks biotsiidid, kosmeetikatooted, lahustid ja värvained – võivad vale kasutamise korral põhjustada nahaärritust, allergilisi reaktsioone või pikaajalisi tervisekahjustusi. Teenuseosutaja vastutus on tagada, et valitud tooted sobivad konkreetsele kliendile ning nende kasutamine vastab ohutuspõhjustele.

Näiteks küünetehnik kasutab akrüüle, geele ja lahusteid, mis võivad ärritada nahka või hingamisteid. Ripsmetehnik peab teadma, millised liimid või materjalid võivad põhjustada allergiat või kahjustada loomulikke ripsmeid. Tätoveerija ja püsimeigitehnik peab tundma värvaineid, mis võivad sisaldada kahjulikke või allergiat tekitavaid aineid. Kulmutehniku töös kasutatavad värvid, henna ja lamineerimistooted võivad samuti põhjustada nahaärritust, kui neid ei kasutata vastavalt juhistele. Samuti peab teenuseosutaja tundma biotsiidide ohutut kasutust – näiteks naha või pindade desinfitseerimisel, et tagada tõhus mikroobide hävitamine ilma tervist kahjustamata.

Teenuseosutaja peab tundma kasutatavate toodete koostist, võimalikke kõrvaltoimeid ja ohutuspõhjusteid, et tagada nii teenusesaaja kui ka enda tervise kaitse.

Punkti 7 kohaselt peab teenuseosutaja tundma teenuse osutamisel mõjutatava kehapiirkonna või organi – näiteks naha, juuste, küünte, silmade või karvade – anatoomiat ja talitlust. Need teadmised on vajalikud, et pakkuda kliendile ohutut ja sobivat teenust ning vältida kahjustusi, tüsistusi või ebavajalikke riske.

Näiteks peab kosmeetik mõistma naha ehitust ja talitlust, et hinnata naha seisundit ning valida sobivad hooldusvõtted. Juuksur peab tundma juuste ja peanaha anatoomiat, et pakkuda sobivaid lõikuse- ja hooldusteenuseid ning vältida naha või juuste kahjustamist. Kūūnetehniku töö eeldab naha ja kūūnte ehituse ning kūūnekasvu tsūūklite tundmist, et hinnata kūūnte seisundit ja valida sobivad hooldusviisid. Tātoveerija ja pūūsumeigitehnik peab teadma naha kihte ja paranemisprotsessi, et viia pigment õigesse naha sūūgavusse ja toetada ohutut paranemist. Keha augustamisel on oluline tunda naha ja augustatava piirkonna (nt kõrvanibu, naba, kõhr) anatoomiat, et vältida nārvide ja veresoonte vigastamist. Ripsmetehnik peab tundma silma ja ripsmete ehitust ning kasvutsūūklit, et vältida loomulike ripsmete kahjustusi või silmaärritust. Kulmutehnik peab teadma karvafolliikulite struktuuri ja karvakasvu tsūūklit, et vältida karvanäāpsude kahjustamist ning pakkuda tulemuslikku ja ohutut teenust ka tundlikel nahapiirkondadel.

Anatoomia ja talitluse tundmine aitab teenuseosutajal hinnata kliendi seisundit, teha teadlikke valikuid töövõtetes ja toodetes ning vähendada teenusega seotud riske.

Punkti 8 kohaselt peab teenuseosutaja tundma vastavalt osutatavale teenusele selle näidustusi ja vastunäidustusi. Teenuse spetsiifiliste näidustuste ja vastunäidustuste tundmine tähendab, et teenuseosutaja oskab hinnata, millal on konkreetne iluprotseduur kliendile sobiv ja millal tuleks see terviselikel põhjustel välistada. Näiteks peab kosmeetik teadma, millised nahaseisundid ei sobi teatud hoolduste tegemiseks, kūūnetehnik tuvastama kūūne- või nahahaigusi, mille korral ei tohi kunstmaterjale kasutada ning ripsmetehnik arvestama silmapõletiku või allergiatega. Lisaks tuleb arvesse võtta üldisi tervise seisundeid, nagu rasedus, kroonilised haigused või ravimite kasutamine, mis võivad mõjutada teenuse ohutust.

Lõige 3 sätestab, et lõikes 2 nimetatud nõuded ei kohaldu solaariumiteenust vahetult osutavale isikule, kuna solaariumiteenus erineb oma iseloomult teistest iluteenustest. Arvestades teenuse eripära ning selle osutamise konteksti, on solaariumiteenuse vahetule osutajale ette nähtud spetsiifilised nõuded, mis on sätestatud määruse § 10 lõikes 1.

Määruse 3. peatükis sätestatakse teenuste erinõuded.

Määruse § 8 käsitleb erinõudeid kosmeetikuteenuse osutamisel kasutatavatele seadmetele (aparaatidele), arvestades, et nende kasutamine võib mõjutada teenusesaaja tervist ja ohutust oluliselt rohkem kui paljude teiste iluteenuste puhul. Kosmeetikuteenused võivad hõlmata tehnoloogilisi protseduure, mille puhul kasutatakse erineva toimemehhanismiga seadmeid (nt ultraheli-, laser- või vaakumseadmed). Selliste seadmete vale või mittesihipärane kasutamine, seadistamine või hooldamata jätmine võib põhjustada klientidele tõsiseid tervisekahjustusi. Seetõttu on vajalik sätestada erinõuded, mis tagavad, et seadmeid kasutatakse kooskõlas tootja juhistega, et teenuseosutajal on piisav väljaõpe nende ohutuks ja sihipäraseks käsitlemiseks ning et seadme dokumentatsioon on alati kättesaadav. Sellised nõuded aitavad vähendada vigastuste, tervisekahjustuste ja muude kahjulike tagajärgede riski ning tugevdavad tarbija kaitset teenuse osutamisel.

Lõike 1 kohaselt tuleb kosmeetikuteenuse osutamisel kasutatavaid seadmeid kasutada, hooldada, seadistada ja kontrollida vastavalt tootja juhistele. Nõue kehtestatakse selleks, et tagada tarbijate ohutus ning vähendada riske, mis võivad tekkida valest kasutamisest, seadistusest või hoolduse puudumisest. Seadmed, mis ei ole õigesti seadistatud või mida kasutatakse valesti (sh mitte-eesmärgipäraselt), võivad tekitada tõsiseid vigastusi või tervisekahjustusi (nahakahjustused, põletused, allergilised reaktsioonid, muud terviseprobleemid). Hooldamata seadmed võivad hakata ebaõigesti tööle, mis võib põhjustada probleeme nii seadme efektiivsuses kui ka ohutuses. Tootja juhised hõlmavad sageli ka viise, kuidas probleeme ennetada või nendega toime tulla, kui need peaksid ilmnenema. See vähendab tõenäosust, et tarbija saab teenusest kahju. Tootja juhiste järgimine aitab selliseid riske vältida.

Lõikes 2 on sätestatud nõue, et enne seadmete kasutamist peab kosmeetikuteenuse osutaja olema läbinud vastava teoreetilise ja praktilise väljaõppe, et minimeerida teenuse eripärast tulenevaid terviseriske ning vältida seadmete väärkasutust.

Kosmeetikute kasutatavad seadmed võivad olla tehniliselt keerukad ning nende ohutu ja tõhus kasutamine eeldab põhjalikke teadmisi protseduuriga seotud protsessidest ja eesmärgipärase tulemuse saavutamiseks vajalikest tingimustest. Näiteks seadmed, mis töötavad elektromagnetkiirguse, elektrilise või mehhaanilise stimulatsiooni, ultraheli, vaakumi, dermabrasiooni või temperatuuri erinevuste toimet, nõuavad erioskusi ja täpset käsitsemist.

Väljaõpe võib olla meetodipõhine või seadmespetsiifiline ning võib toimuda näiteks seadme tootja, maaletootja või volitatud levitaja pakutava täienduskoolituse kaudu, tagades et teenuseosutaja mõistab seadme funktsioone, kasutusmeetodeid ja ohutusnõudeid. Seadmete vale või ebapädev kasutamine võib põhjustada tõsiseid terviseriske, sealhulgas nahaärritusi, põletusi ja muid tervisekahjustusi. Paljudel seadmetel on ka vastunäidustused, näiteks südamestimulaator, kõrgvererõhutõbi, nahahaigused, kasvaja jms, mistõttu on oluline, et teenuseosutaja oskaks neid riske hinnata ja vajaduse korral vältida seadme kasutamist olukordades, kus see võib kliendi tervist ohustada. Korralik väljaõpe annab teenuseosutajale vajalikud teadmised, et ennetada olukordi, kus seadet kasutatakse sobimatult või kliendi tervises seisundit arvestamata, vähendades seeläbi võimalike komplikatsioonide riski ning tagades teenuse ohutuse ja kvaliteedi.

Lõikes 3 sätestatakse, et kosmeetikuteenuse osutajal peab teenuse osutamise kohas olema kasutatava seadme kasutusjuhend ning asjakohastel juhtudel paigaldamist ja hooldamist käsitlevad dokumendid. See nõue tagab, et seadme korrektse kasutamise ja hooldamise juhised on alati kättesaadavad ning on dokumenteeritud, et seadmete hooldus on toimunud tootja juhiste järgi ja pädevate isikute poolt. Regulaarse hoolduse tõendite olemasolu aitab tagada seadmete ohutuse, vältida tehnilisi rikkeid ja ennetada võimalikke terviseriske. Kui teenuseosutajal pole esitada turujärelevalveasutuse nõudmisel seadme dokumentatsiooni, ei ole võimalik veenduda seadmega pakutava teenuse ohutuses.

Määruse § 9 sätestab nõuded juuksuriteenusele, keskendudes eelkõige pedikuloosi ehk täinakkuse avastamisele ja sellele järgnevale ohutus- ja hügieenikäitumisele. Juuksuriteenuse osutamisel puututakse vahetult kokku kliendi peanaha ja juustega, mistõttu on võimalik tuvastada pedikuloosi juhtumeid. Kuna pedikuloos levib kergesti otsekontakti või saastunud esemete kaudu, on oluline kehtestada selged juhised, kuidas sellises olukorras toimida. Nõuete eesmärk on kaitsta nii teenusesaajat kui ka teisi kliente ja töötajaid nakkuse leviku eest ning tagada teenuse kvaliteet ja ohutus. Ka kehtivas määruses on samasisulised sätted.

Lõike 1 kohaselt tuleb juuksuriteenuse osutamise käigus avastatud pedikuloosi korral teavitada teenusesaajat nii täide kui tingude olemasolust, et minimeerida nakkuse levikut ja võimaldada teenusesaajal vajaduse korral alustada ravi. Kuna pedikuloos levib kiiresti, on õigeaegne teavitamine oluline nii teenusesaaja kui ka teiste isikute kaitsmiseks. Teavitamisel tuleb järgida isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid nõudeid, sealhulgas tagada, et teavitamine toimuks viisil, mis austab teenusesaaja privaatsust. Apteekides on käsimüügis saadaval mitmesugused tõhusad ravivahendid (šampoonid, lahused, aerosoolid), mida tuleb kasutada vastavalt infolehele. Vajaduse korral saab sobiva preparaadi valikul nõu küsida perearstilt või apteekrilt.

Lõike 2 kohaselt tuleb pedikuloosiga teenusesaaja teenindamisel kasutatud töövahendid võimaluse korral pesta kuuma veega või steriliseerida, ühekordsed tarvikud ja lõigatud juuksed kohe suletavasse kotti koguda ja jäätmekonteinerisse viia. Rätikuid ja kaitsekeepe, mis on korduvkasutatavad, tuleb pesta vähemalt 60 °C vees vähemalt 30 minutit. Kamme ja harju tuleks leotada kuumas (vähemalt 60 °C) vees 5–10 minutit. Kui töövahendeid ei saa kuuma veega pesta või steriliseerida, võib vahendid sulgeda kaheks nädalaks kilekotti. Need meetmed hävitavad täid ja nende munad, takistavad nakkuse levikut ning kaitsevad kliente ja töötajaid kokkupuutest saastunud esemetega. Range hügieenipraktika ennetab nakkusi, tagab turvalise teeninduskeskkonna ja hoiab ära mainekahju.

Määruse § 10 kehtestab nõuded tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutamisele. Nõuete kehtestamisel on aluseks võetud ka Euroopa standard EVS-EN 17169:2020, milles määratakse kindlaks hügieeninõuded tätoveerimisel ja antakse suunised protseduuri ohutuks teostamiseks. Tätoveerimine on kehtiva määrusega hõlmatud ning üldised nõuded nendele teenustele kehtivad

ka praegu, kuid täpsemaid tätoveerimist või püsimeiki reguleerivaid sätteid kehtivas määruses ei ole. Seega on tegemist uute sätetega.

Lõike 1 kohaselt on tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutamisel lubatud kasutada üksnes värve, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaalide Agentuur ning, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93, komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396 30.12.2006, lk 1–850) (edaspidi *REACH-määrus*), XVII lisas kehtestatud nõuetele ja omavad vastavat märgistust. REACH-määrusega kehtestatud nõuete järgimine aitab kaitsta inimeste tervist, suurendab ohutust ja läbipaistvust ning tagab, et teenuseosutajad kasutavad vaid kvaliteetseid ja ohutuid värve. REACH-määrus keelab kantserogeensete, mutageensete ja reproduktiivtoksiliste kemikaalide kasutamise ning piirab allergeenseid ja sensibiliseerivaid aineid, vähendades allergiariski. REACH-määruses kehtestatud nõuete järgimine tagab, et teenuseosutajad ja tarbijad saavad teavet värvide koostise ja võimalike terviseriskide kohta. Tätoveerimise ja püsimeigi värvide kohta on koostatud ka teabeleht, mis hõlbustab piirangute leidmist ja järgimist.¹⁷

Lõikes 2 sätestatakse kohustus desinfitseerida tätoveerimis- ja püsimeigiseade peale igat teenusesaajat ja katta see saastumise vältimiseks kattega. Tätoveerimis- ja püsimeigiseade puutub protseduuri käigus kokku naha ja bioloogiliste materjalidega, nagu veri ja kehavedelikud. Kui seadet ei desinfitseerita või kaitsta saastumise eest, võivad patogeenid jääda seadme pinnale ja kanduda edasi järgmisele kliendile, põhjustades nakkushaigusi. Ebapiisavalt puhastatud seadmed võivad põhjustada teenusesaajale nahapõletikke, allergilisi reaktsioone ja muid terviseprobleeme. Korrektne desinfitseerimine aitab selliseid riske minimeerida. Tätoveerimis- ja püsimeigiseadme kaitsmiseks saastumise eest kasutatakse erinevaid katteid, mis tagavad steriilse töökeskkonna ja vähendavad ristsaastumise riski. Näiteks kasutatakse kattematerjalidena laialdaselt kilekattematerjale, mida saab rullist sobivasse suurusesse lõigata ja seadme ümber mähkida. Samuti kasutatakse erineva suuruse ja kujuga kilekotte, mida saab tõmmata seadme või juhtmete peale. Saadaval on spetsiaalsed avaga kotid, mis võimaldavad masina käepidemest kinni hoida.

Lõikes 3 kehtestatakse nõue katta tätoveeritud pind peale protseduuri kaitsekile või plaastriga. Nõue on kehtestatud tätoveeritud piirkonna kaitsmiseks ja paranemisprotsessi toetamiseks. Tätoveerimine tekitab nahas mikrohaavad, mis on infektsioonide suhtes vastuvõtlikud. Kile või plaaster kaitseb piirkonda väliste saasteainete (nt tolm, mustus ja mikroorganismid) eest, vähendades nakatumise riski. Kaitsekile või plaastri kasutamine aitab vältida vere, kehavedelike ja värvi sattumist riidele või ümbritsevatele pindadele, mis võiksid levitada haigustekitajaid. Samuti loob see niiske mikrokeskkonna, mis võib aidata kiirendada naha paranemist ja vähendada armistumise riski ning tätoveeringu kuivamist ja koorumist. Kaitsematerjal hoiab ära ka hõõrdumise riide vastu, kriimustused ja muu mehaanilise kahjustuse, mis võiks häirida paranemisprotsessi või kahjustada tätoveeringu lõpptulemust. Kaitsematerjali paigaldamine annab märku, et nahk vajab erilist hoolt. See juhhib kliendi tähelepanu sellele, et tätoveering vajab edasist kodust hooldust vastavalt teenuseosutaja juhistele.

Määruse § 11 kehtestab nõuded solaariumiteenuse osutamisele. Ka kehtivas määruses on sätestatud nõuded solaariumiteenusele. Nõuded on vajalikud selleks, et tagada solaariumiteenuse ohutus, vähendada terviseriske ja suurendada inimeste teadlikkust ultraviolettkiirgusega (edaspidi *UV-kiirgus*) seotud võimalikest ohtudest. UV-kiirgus, mida solaariumid kiirgavad, võib põhjustada tõsisid tervisekahjustusi, sealhulgas nahavähki (eriti melanoomi), naha enneaegset vananemist ja silmakahjustusi. Liigse UV-kiirguse mõju on teaduslikult tõestatud, mistõttu on oluline piirata kiirgusega kokkupuute aega. Klientidele tuleb anda piisavalt infot solaariumi kasutamisega kaasnevatest riskidest, ohutust kasutamisest ja piirangutest (nt vanusepiirangud, vastunäidustused terviseprobleemidega isikutele). Solaariumiteenusest tulenevate terviseriskide

¹⁷ [Tätoveerimise ja püsimeigi pigmentide teabeleht.](#)

maandamisel on juhtiv roll teenusesaaja asjakohasel nõustamisel, sobiva päevituskava määramisel ja UV-seadmete (sh UV-lampide) tehnilisel seisundil.

Arvestades UV-kiirgusest tingitud negatiivset tervisemõju, on solaariumiteenusele täpsemate nõuete kehtestamine kriitilise tähtsusega, et vältida tervisekahjusid ja viia solaariumiteenuse osutamisega seotud terviseriskid miinimumini. Solaariumiteenusele nõuete väljatöötamisel on arvestatud ka Eesti standardisarjaga EVS-EN 16489:2014, mis käsitleb professionaalseid UV-päevitusteenuseid siseruumides. Ka Maailma Terviseorganisatsioon on koostanud põhjaliku juhendmaterjali solaariumiseadmete kohta ning andnud soovitusel solaariumitest tulenevate riskide ohjamiseks¹⁸, mida on määruse koostamisel järgitud.

Lõikes 1 sätestatakse kohustus teha solaariumiteenuse osutamise kohas teenusesaajale kättesaadavaks info päevitamisega seotud ohtudest ja soovitusel ohutumaks päevitamiseks. Määruse lisas sisalduvat teavet, mis on vähemalt eestikeelne, võib teenusesaajale edastada trükitud flaileril, plakatil või kleebisel, videoteavituse või presentatsioonina. Solaariumiteenuse osutamisel kehtestatud informeerimiskohustuse eesmärk on ennetada terviseriske ning soodustada teadlikku ja vastutustundlikku käitumist. Klientidele tuleb teha kättesaadavaks teave UV-kiirguse võimalikest kahjulikest mõjudest (nt nahavähk, naha enneaegne vananemine, silmakahjustused, päikesepõletused) ning anda soovitusi ohutumaks kasutamiseks, näiteks seansside kestuse, kaitseprillide kasutamise ja päevitamise sageduse kohta. Nõue tuleneb standardist EVS-EN 16489-3 „Professionaalsed UV-päevitusteenused siseruumides. Osa 3: Nõuded teenuse osutamiseks“, mille kohaselt peab solaariumiteenuse osutamise kohas olema saadaval teave nii UV-päevitamise mõjude kohta nahale kui ka ohutusjuhised tarbijale standardi EVS-EN 60335-2-27 „Majapidamis- ja muud taolised elektriseadmed. Erinõuded naha kiiritusseadmetele, mis põhinevad optilisel kiirgusel (edaspidi standard EVS-EN 60335-2-27)“ järgi.

Selline teavitamine aitab klientidel teha teadlikumaid otsuseid ja võtta vastutust oma tervise eest, vähendades võimalust süüdistada terviseprobleemide korral teenuseosutajat. Info esitamine erinevates vormides (plakat, flailer, video) tagab selle parema kättesaadavuse, arvestades inimeste eelistusi ja vajadusi. Mitme meediumi kasutamine suurendab tõenäosust, et sõnum jõuab kõigi klientideni ja on neile arusaadav.

Lõikes 2 sätestatakse kohustus, et solaariumiteenuse saajale peavad olema kättesaadavad ja nähtaval kohal tõhusad ja solaariumis kasutamiseks sobilikud kaitsevahendid silmade kaitseks UV-kiirguse eest. Solaariumiteenuse osutaja peab korduvkasutusega kaitseprillid pärast iga kasutamist puhastama ja desinfitseerima. Samuti peavad olema kättesaadavad vahendid kosmeetika eemaldamiseks. Säte täidab tervisekaitse ja hügieeni eesmärgi, pakkudes klientidele vajalikku kaitset UV-kiirguse kahjulike mõjude eest, tagades nakkuste ennetamise ning soodustades ohutust solaariumiteenuse kasutamisel. Tegemist ei ole uue sättega. Ka kehtivas määruses on samasisulised sätted.

UV-kiirguse kaitseprillid kaitsevad silmi tõsiste kahjustuste (sarvkesta põletus, kae või nägemise kaotus) eest. Nende nähtaval kohal hoidmine suurendab klientide teadlikkust ja soodustab ohutusnõuete järgimist. Korduvkasutusega prillide puhastamine takistab nakkuste (nt konjunktiviiti) levikut.

Kosmeetika eemaldamise vahendid aitavad hoida seadmeid puhtana ja vähendavad mustuse sattumist tarvikutele. Meigi eemaldamine enne solaariumi kasutamist on oluline nii hügieeni kui ka naha tervise seisukohalt, kuna kosmeetikas sisalduvad ained võivad UV-kiirguse toimel laguneda ja põhjustada nahaärritust, pigmentatsioonihäireid või fototoksilisi reaktsioone. Puhas nahk tagab ühtlasema päevituse ja vähendab kahjulike keemiliste reaktsioonide riski.

Lõike 3 kohaselt määrab solaariumiteenuse osutaja koos iga uue teenusesaajaga tema nahatüübi ning selgitab selle nahatüübiga kaasnevaid spetsiifilisi riske ja vastunäidustusi. Säte aitab tagada

¹⁸ Artificial tanning devices: public health interventions to manage sunbeds. Geneva: World Health Organization; 2017. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

solaariumiteenuse ohutuse, vältida terviseriske ja suurendada klientide teadlikkust. Nahatüübi määramine võimaldab teenuseosutajal kohandada päevituse kestust ja intensiivsust vastavalt kliendi individuaalsetele omadustele, vältides üleekspositsiooni, mis võib põhjustada põletust, nahaärritust ja enneaegset vananemist ning suurendada nahavähi riski.

Spetsiifiliste riskide selgitamine (nt heleda naha suurem põletusoht) suurendab klientide teadlikkust ja võimaldab neil teha informeeritud valikuid. Paljud kliendid ei ole teadlikud, millised UV-kiirgusega seotud ohud võivad just nende nahatüübil olla ja teenuseosutaja ülesanne on anda neile asjakohast teavet. Samuti aitab vastunäidustuste (nt nahaallergiad, UV-kiirgustundlikkust suurendavad ravimid või teatud haigused) tuvastamine ennetada tervisekahjustusi, andes ka teenuseosutajale võimaluse vajaduse korral teenuse osutamisest keelduda, kui see võib kliendile kahjulik olla.

Lõike 4 kohaselt kohandab solaariumiteenuse osutaja päevitusseansi kestuse teenusesaaja nahatüübi järgi, arvestades solaariumi omadusi, kasutatavaid lampe ja tootja soovitusi. Kuna nahatüübid reageerivad UV-kiirgusele erinevalt, aitab kohandatud seansikestus vältida põletusohu, nahaärritust, enneaegset vananemist ja nahavähi riski. Õige seansikestuse määramisel arvestatakse solaariumiseadme kiirgusvõimsust ja lampide omadusi, kuna erinevate seadmete ja lampide intensiivsuse varieerumise tõttu võib sama seansikestus anda erineva UV-doosi, mistõttu on oluline järgida tootja juhiseid. Personaalne lähenemine suurendab klientide usaldust ja rahulolu, vähendades tervisekahjustuste ja vaidluste ohtu.

Lõige 5 kehtestab kohustuse, et solaariumiteenuse kasutamine peab toimuma solaariumiteenuse osutaja pideva järelevalve all, ja kohustab solaariumiteenuse osutajat andma teenusesaajale juhised, kuidas toimub solaariumiseadme seiskamine päevitusseansi ajal. Solaariumiteenuse osutaja pideva järelevalve all mõeldakse seda, et teenuseosutaja on salongis kohapeal kättesaadav. See nõue tagab teenuse ohutuse, kvaliteedi ja nõuetekohasuse, vähendades selliseid riske nagu solaariumiseadme vale kasutamine, seansi aja ületamine, kaitseprillide kasutamata jätmine ja terviseriskide eiramine. Järelevalve aitab ennetada ülemäärase UV-kiirguse ohtu, mis võib põhjustada põletusi, tervisekahjustusi ja pikaajalisi terviseriske, sealhulgas nahavähki. Teenuseosutaja kohalolek võimaldab vajaduse korral kiirelt sekkuda, näiteks kui klient tunneb seansi ajal ebamugavust, tekivad tervisehäired või on vaja abi seadme kasutamisel. Samuti saab teenuseosutaja anda juhiseid ja vastata küsimustele.

Lisaks peab solaariumiteenuse osutaja andma teenusesaajale juhised seansi peatamiseks. See võimaldab kohandada solaariumi kasutamise kestust vastavalt individuaalsetele vajadustele. Eriti oluline on see olukordades, kus klient märkab selliseid terviseprobleemide sümptomeid nagu naha kipitus, punetus või ülekuumenemine, sest seansi kohene katkestamine aitab vältida edasist kahju.

Tegemist on uue sättega, mis on vajalik teenusesaaja ohutuse tagamiseks ja solaariumiteenuse kasutamisega kaasnevate riskide maandamiseks.

Lõikes 6 sätestatakse, milliseid teadmisi ja oskusi peab omama solaariumiteenuse vahetu osutaja. Sättes nõutud teadmisi ja oskusi omades oskab teenuseosutaja tuvastada riske, pakkuda sobivaid lahendusi ja ennetada tervisekahjusid. Tegemist ei ole sisuliselt uue sättega, kuna ka kehtivas määruses on solaariumiteenuse osutajatele kehtestatud nõue omada teadmisi võimalikest ohuteguritest, mis kaasnevad solaariumi kasutamisega, ja meetmetest tervisekahjustuse ärahoidmiseks, samuti desinfitseerimise vajalikkusest ja vahenditest. Kehtivat nõuet on määruses selguse huvides täpsustatud. Aluseks on võetud ka Eesti standard EVS-EN 16489-1:2014 „Professionaalsed UV-päevitusteenused siseruumides. Osa 1: Nõuded koolituste korraldamisele“.

Punkti 1 kohaselt peab solaariumiteenuse vahetu osutaja tundma naha ehitust ja talitlust, sealhulgas päevitamises osalevate nahakihtide iseloomustust. Naha struktuuri ja talitlust ning päevitamises osalevate nahakihtide iseloomustust tundes saab teenuseosutaja aru, kuidas UV-kiirgus naha eri kihtides toimib. See aitab selgitada päevituse teket ja võimalikke ohte, nagu naha kahjustumine.

Punkti 2 kohaselt peab solaariumiteenuse vahetu osutaja tundma UV-kiirguse spektraaljaotust, kiirguse liikide iseloomustust, päevitamisprotsessi olemust ja UV-kiirguse mõju tervisele, sealhulgas nahatüüpide ja individuaalse päevituskava määramist. Teenuseosutaja peab mõistma, kuidas erinevad UV-kiirguse tüübid (UV-A, UV-B) mõjutavad nahka ja tervist, et valida ohutud seadmed ja teavitada kliente riskidest. Nahatüüpide tundmine võimaldab teenuseosutajal soovitada klientidele individuaalseid päevituskavasid ja vältida üleekspositsiooni, mis võib põhjustada põletusi või muid terviseprobleeme.

Punkti 3 kohaselt peab solaariumiteenuse vahetu osutaja omama teadmisi sellistel teemadel nagu vastunäidustused päevitamisel, päikesepõletus, riskigrupid ja UV-kiirgusega seotud ettevaatusabinõude rakendamine (silmade kaitse). Teenuseosutaja peab olema teadlik, millistel juhtudel (nt teatud tervises seisundite või ravimite korral) ei ole solaariumi kasutamine ohutu, et vältida riskigrupi liikmetele teenuse pakkumine. Silmakaitse vajaduse mõistmine aitab vältida ohtlikke kiirgusega seotud silmakahjustusi, nagu sarvkesta põletusi või nägemise kaotust. Teenuseosutaja peab teadma ka seda, millised kosmeetikatooted on teenusesaajale ohutud ja millised võivad UV-kiirgusega reageerides põhjustada nahaärritust, allergiat või fototoksilisi reaktsioone.

Punktis 4 sätestatakse, et solaariumiteenuse vahetu osutaja peab omama teadmisi ja oskusi ka erinevate solaariumide spetsifikatsioonist ja seadmete ohutust käitlemisest. Erinevate seadmete tundmine võimaldab teenuseosutajal valida ja kasutada seadmeid vastavalt klientide vajadustele, tagades ohutuse ja parima võimaliku tulemuse.

Punkti 5 kohaselt peab solaariumiteenuse vahetu osutaja omama teadmisi solaariumiteenuse osutamisel kasutatavatest tervisele ohtlikult mõjuda võivatest biotsiididest. Sobivaid biotsiide kasutades tagatakse vajalik desinfektsioon nakkuste leviku vältimiseks ja puhta teeninduskeskkonna tagamiseks, mis on oluline nii klientide tervise kui ka solaariumiseadmete pikaajalise töökindluse jaoks. Biotsiidide ohutuks kasutamiseks peab olema solaariumiteenuse osutaja saanud vastava väljaõppe, et kaitsta nii ennast kui ka kliente tervisekahjustuste eest.

Koolitatud solaariumiteenuse osutajad on kvaliteetse ja ohutu teenuse pakkumisel üheks olulisemaks teguriks. Näiteks MTÜ Eesti Solaariumikoda korraldab regulaarselt koolitusi teenuseosutajatele vastavalt ESA (European Sunlight Association) juhiste, kelle liikmed nad on. Koolituse läbinud teenuseosutajad oskavad nõustada klienti kõikides solaariumiteenust puudutavates küsimustes, samuti on võimalus saada tunnistus, mis tõendab teadmiste ja oskuste omandamist.

Määruse § 12 kehtestab nõuded solaariumiseadmele. Määrusega kehtestatavad nõuded aitavad tagada solaariumiseadmete vastavuse ohutusalastele tingimustele sealhulgas UV-kiirguse tasemele ja tehnilistele omadustele, välistades seadmed, mis võiksid kasutajatele kahju põhjustada. UV-seadmed kujutavad endast potentsiaalset ohtu, kuna solaariumikiirgus võib kahjustada tervist juba esimesest seansist alates. Teadusuuringud on kinnitanud, et UV-kiirgus suurendab onkoloogiliste haiguste riski ning omab mutageenseid ja tugevalt immunomoduleerivaid omadusi. Solaariumiteenuse negatiivsed mõjud võivad avalduda alles aastakümnete pärast, näiteks võib nahavähi tekkeks kuluda pikk induktsiooniperiood.¹⁹ Seetõttu on oluline tagada seadmete vastavus ohutusnõuetele ja minimeerida kiirgusega seotud terviseriske.

Lõikes 2 sätestatakse nõue, et igal solaariumiseadmel peab olema kaasas tootja või importija väljastatud tehniline dokumentatsioon. Dokumentatsiooni olemasolu on eelduseks seadme korrektseks paigaldamiseks, hooldamiseks ja ohutuks kasutamiseks ning see võimaldab hinnata seadme vastavust ohutusnõuetele.

Dokumenteermata või puudulike andmetega solaariumiseadmeid ei ole reeglina võimalik pidada korrektselt komplekteerituks ega hinnata nende vastavust ohutusstandarditele (nt EVS-EN 60335-

¹⁹ [Opinion on Biological effects of ultraviolet radiation relevant to health with particular reference to sunbeds for cosmetic purposes, 2006.](#)

2-27), mistõttu püsib teenuse osutamisel reaalne risk tervisekahjustuste tekkeks. Ilma tehnilise dokumentatsioonita ei ole tagatud seadme klassifitseeritavus ega vastavus UV-kiirguse ohutusnõuetele, samuti ei ole võimalik seadet usaldusväärselt kontrollida või anda teenuseosutajale põhjendatud soovitusi selle ohutuks kasutamiseks.

Olulised andmed, mis peaksid tehnilises dokumentatsioonis kajastuma, et oleks tagatud teenuse terviseohutus, riskide maandamine ning kvaliteedi ja vastavuse kontrollitavus on muu hulgas seadme identifitseerimine (nt nimetus, seerianumber, tootja, tootmisaja), paigaldamisandmed, seadme kasutusotstarve ja klassifikatsioon vastavalt standardile, UV-lampide tehnilised parameetrid ja vahetussoovitused, efektiivse kiiritustiheduse näitajad ning seadme põhised piirväärtused (nt üksikdoosi aeg ja taimer seadistus), samuti viited standarditele, millele vastavust on hinnatud. Need andmed võimaldavad pädevatel osapooltel hinnata seadme ohutust, planeerida päevitusseansse vastavalt nahatüübile ning kontrollida, kas seadme kasutus vastab kehtivatele nõuetele.

Lõikes 3 sätestatakse, et solaariumilampide vahetus peab olema fikseeritud aktiga ning vahetusakt peab olema solaariumiteenuse osutaja juures kättesaadav. Nõude eesmärk on tagada, et solaariumiseadmes kasutatavad UV-lampid vastavad seadme tehnilisele dokumentatsioonile ja tootja poolt ettenähtud tingimustele, sealhulgas UV-ekvivalentsuskoodi vahemikule. Akt võimaldab tuvastada lampide vahetamise aja, vahetatud lampide tüübi ja muud olulised tehnilised andmed.

Akti olemasolu on oluline teenuse kvaliteedi ja terviseohutuse tagamiseks, kuna UV-lampide kiirgusomadused muutuvad kasutamise jooksul ning määratud tööressursi ületamine võib suurendada terviseriski. Dokumenteeritud ja jälgitav lampide vahetus aitab vältida olukordi, kus seadmes kasutatakse sobimatuid või normidest kõrvale kalduvaid lampe. Samuti võimaldab see vajaduse korral hinnata, kas kiirgusintensiivsuse muutused, töökatkestused või muud häired võivad olla seotud lampide vanuse või ebaõige vahetusega.

Ekvivalentsuskoodide ja tehniliste parameetrite märkimine vahetusakti võimaldab lihtsustada seadmete hooldust, parandada tööprotsesside planeerimist ja tõhustada enesekontrolli. Lisaks loob akti kättesaadavus kohapealseks kontrolliks eelduse järelevalveasutuste tööle ning suurendab läbipaistvust ja usaldusväärsust teenuse pakkumisel.

Lõike 4 kohaselt peab solaariumiseade olema varustatud süsteemiga, mis võimaldab selle kohest seiskamist teenusesaaja poolt. Seiskamissüsteem on hädavajalik kasutaja tervise ja ohutuse tagamiseks ja tema kontrollitunde suurendamiseks ning seadme kasutamise usaldusväärsuse suurendamiseks. Teenusesaajal võib solaariumiseansi ajal tekkida äkiline ebamugavustunne, põletustunne, pearinglus, iiveldus või muu terviseprobleem. Kohese seiskamise võimalus võimaldab vältida edasist kahjustust. Kuigi teenus peab toimuma solaariumiteenuse osutaja järelevalve all, ei pruugi ta alati kohe reageerida. Seetõttu on oluline, et kasutaja saaks seadme ise kiiresti ilma välise abita peatada.

Lõikes 5 keelatakse solaariumiseadme kasutamine, kui selle tehniline seisukord võib ohustada teenusesaaja tervist. Säte on oluline kasutajate ohutuse ja seadme nõuetekohase toimimise tagamiseks. Näiteks võib mittetöötav käiduloendur põhjustada olukorra, kus teenusesaaja viibib solaariumis ettenähtust kauem, suurendades sellega terviseriske. Samuti on kõrgsurvelampide kaitsefilter oluline kasutaja kaitsmiseks liigse või ohtliku UV-kiirguse eest, sest ilma töökorras filtrita võib kiirguse intensiivsus oluliselt suurened ja põhjustada tervisekahjustusi, näiteks nahapõletusi või silmakahjustusi. Lisaks võib puudulik ventilatsioon põhjustada naha ülekuumenemist või isegi kuumarabandust.

Määruse 4. peatükis esitatakse määruse rakendussätted.

Määruse §-s 13 sätestatakse määruse jõustumisaeg.

Lõikes 1 sätestatakse määruse jõustumisajana 1. september 2025. a, mis on rahvatervishoiu seaduse jõustumise päev.

Lõikes 2 sätestatakse, et 1. märtsil 2026. a jõustuvad § 7 lõiked 2 ja 3 ning § 11 lõige 6. Need sätted käsitlevad iluteenindajatelt nõutavaid tõendatud teadmisi ja oskusi. Hilisem jõustumisaeg on vajalik selleks, et teenuseosutajatel oleks piisavalt aega uute nõuetega kohanemiseks, sealhulgas vajalike tõendusmaterjalide korrastamiseks ja vajaduse korral täiendkoolituste läbimiseks.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega.

Määruse nõuetest teavitatakse Euroopa Komisjoni teenuste direktiivi (2006/123/EÜ) artikli 15 lõike 7 alusel.

Määrus ei ole vastuolus ELi õigusega.

4. Määruse mõjud

Määrusega kehtestatakse täiendavad nõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele, rõhutades nii teenust vahetult pakkuva isiku teadmisi ja oskusi kui ka teenuse osutamise keskkonna (ruumid, seadmed, vahendid) terviseohutust. Määruse eesmärk on parandada iluteenuste ohutust ja kvaliteeti, ühtlustades baasteadmiste nõudeid kõikide iluteenindajate puhul (v.a solaariumiteenus). Lisaks täpsustatakse hügieeni- ja ohutusnõudeid, eemaldatakse vananenud tehnilised normid ning kaasajastatakse mõisteid ja teenuste määratlust.

Määrus aitab ühtlustada ja paindlikumaks muuta teenuseosutamise tingimusi, tõhustada riskipõhist järelevalvet ning luua paremad võimalused tööalaseks paindlikkuseks ja oskuste arendamiseks iluteenuste valdkonnas. Määruses esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada sotsiaalset mõju, samuti mõju majandusele ja riigivalitsemisele. Mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati mõju nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk.

SOTSIAALNE MÕJU

Sihtrühm: iluteenuse saajad

Mõjutatud sihtrühmaks võib pidada kogu Eesti rahvastikku, sest iluteenuste alla kvalifitseerub hulk erinevaid teenuseid ning vähemal või rohkemal määral kasutab vähemalt üht iluteenust suurem osa rahvastikust. Statistikat teenusekasutajate arvu kohta ei koguta, kuid eeldatavasti on mõjutatud enam kui pool rahvastikust, mistõttu on sihtrühma suurus suur.

Iluteenuste osutamise nõuete täpsustamine ja kaasajastamine mõjutab teenusekasutajate füüsilist tervist – vähenevad iluteenuse osutamisega kaasnevad terviseriskid ning suureneb ohutus. Iluteenuse osutajatele kehtivate teadmiste ja oskuste nõuete selgem ja ühtlasem määratlemine aitab vähendada teenusejärgsete negatiivsete kõrvalmõjude riski ning ennetada ebapiisavatest teadmistest tulenevat tervisekahju.

Mitmed teenused, mis varem liigitusid üldiselt kosmeetikateenuste alla – näiteks keha augustamise, tätoveerimise, püsimeigi ning ripsme- ja kulmutehnika teenused – on määruuses nüüd selgemalt eristatud, et rõhutada, et ka nendele teenustele rakenduvad määruse nõuded. Tätoveerimise ja püsimeigiteenuse puhul on kehtestatud ka erinõuded, arvestades nende teenuste spetsiifilisi terviseriske. Selgem teenuste liigitus aitab suurendada teadlikkust erinevate teenuste olemusest ja neist tulenevatest nõuetest ning toetab seeläbi teenuse kvaliteedi ja ohutuse paranemist.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Mõju ulatus on keskmine, sest iluteenuste osutamisel kliendi jaoks suuri muudatusi oodata ei ole ning puudub vajadus muutustega kohanemiseks. Mõju avaldumise sagedus sõltub küll iga indiviidi eelistusest, kuid üldiselt võib iluteenuste kasutamist hinnata regulaarseks, kuid mitte igapäevaseks, seetõttu on mõju avaldumise sagedus keskmine.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on iluteenuse kasutajate jaoks väike. Teenuseosutajate ebapiisavate teadmiste ja oskuste korral võib ajutiselt väheneda teenuseosutajate arv või vähesel määral tõusta iluteenuste hind (koolitamise vajaduse tõttu), seega võib teenuste kättesaadavus ajutiselt väheneda. Enam võib mõju avalduda väiksemates piirkondades, kus teenuseosutajate arv on piiratud. Teisalt väheneb edaspidi võimalus sattuda ebapädeva teenuseosutaja juurde ning seeläbi iluteenuse käigus tervist kahjustada, mistõttu on peamine mõju positiivne. Eelnevat arvesse võttes on teenusesaajate jaoks tegemist olulise mõjuga.

Sihtrühm: solaariumiteenuse kasutajad

Solaariumiteenus on kättesaadav kogu täiskasvanud rahvastikule, kuid reaalne mõju avaldub kõikidele teenuse kasutajatele. Kõige enam kasutavad solaariumiteenuseid 20–39-aastased naised,²⁰ keda on Eestis 2025. aasta alguse seisuga 161 304.²¹ Kogu täisealisest rahvastikust moodustab enim mõjutatud sihtrühm kuni 15%.

WHO on lisanud solaariumi kasutamise esimese taseme kantserogeenide hulka ehk seos vähi tekkega on kinnitatud.²² UV-kiirguse põhjustatud nahavähk on peaaegu täielikult ennetatav teadliku päevituskäitumise ja mõistliku solaariumi kasutamise abil.²³

Määruse muudatustega suureneb solaariumiteenuse osutaja vastutus teenusesaaja teavitamise ja nõustamise eest. Teenuseosutaja peab koos teenusesaajaga määrama tema nahatüübi, selgitama UV-kiirgusega seotud terviseriske ja soovutama sobivaid päevitusseansi kestuseid. Samuti tuleb teenusesaajale kättesaadavaks teha teave ohutu päevitamise põhimõtete kohta. Nõustamiskohustuse täpsustamine ja teabe parema kättesaadavuse tagamine aitavad kaasa sellele, et teenusesaajad valivad mõõdukama päevituskoormuse, mille tulemusena võib pikaajaliselt väheneda solaariumis saadav UV-kiirgusdoos ja seeläbi ka nahavähi tekke risk.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Mõju ulatus on keskmine – teenuse kasutamisel pööratakse varasemast enam tähelepanu teenusesaaja teadlikkuse suurendamisele ja individuaalse riski hindamisele, mille tulemusena terviserisk väheneb. Mõju avaldumise sagedus on olenevalt teenuse kasutamise sagedusest väike kuni keskmine. Tegemist on teenusekasutaja jaoks vaid positiivset laadi muudatusega, mistõttu ebasoovitavad mõjud puuduvad. Kokkuvõttes on tegemist olulise mõjuga.

MÕJU MAJANDUSELE

Sihtrühm: iluteenuseid vahetult osutavad isikud

2020. aastal koostatud tööjõu- ja oskuste vajaduse uuringu andmetel oli perioodil 2016–2018 keskmiselt 3230 hõivatud juuksurit ja 2200 muu iluteenuse osutajat²⁴ ehk arvestades võimalikku kattuvust nimetatud rühmades, oli hõivatud iluteenindajaid umbes 5400. Arvestades uuringus

²⁰ Heckman CJ, Coups EJ, Manne SL. Prevalence and correlates of indoor tanning among US adults. *J Am Acad Dermatol*. 2008 May;58(5):769-80. doi: 10.1016/j.jaad.2008.01.020. Epub 2008 Mar 6. PMID: 18328594; PMCID: PMC2601681.

²¹ Statistikaamet. [RV021: RAHVASTIK SOO JA VANUSERÜHMA JÄRGI, 1. JAANUAR. Statistika andmebaas.](#)

²² IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans, Volume 100: A Review of Human Carcinogens.

²³ Vähitõrje tegevuskava 2021–2030. Tallinn: Sotsiaalministeerium, Tervise Arengu Instituut; 2021.

²⁴ Lepik, I., Uiboupin, M. (2020). *Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst.* Tallinn: SA Kutsekoda.

esitatud töötajate aastase juurdekasvu prognoosi, on 2025. aastal iluteenindajaid vähemalt 6850. OSKA uuringus on välja toodud, et iluvaldkonnas töötatakse sageli mitteametlikult või osutatakse teenust lisatöona, mistõttu on mõjutatud sihtrühma arvu tõenäoliselt alahinnatud. Kõikidest hõivatutest, keda oli 2024. aastal ligi 704 000,²⁵ moodustavad iluteenuse osutajad 1–2%, mistõttu on sihtrühma suurus väike.

Iluteenuste kvaliteet on ebaühtlane, sest osa isikuteenindajaid pakub teenust erialase väljaõppeta, kuid teenuseosutaja oskamatu tegevusega võib kaasneda oht inimese tervisele.²⁶ Kutsestandardit on võimalik taotleda juuksuri, kosmeetiku ja küünetehniku erialal ning 2024. aasta lõpu seisuga on kehtivaid kutsetunnistusi vaid 1551 ehk ligikaudu veerandil kõikidest hõivatud iluteenindajatest.²⁷

Teenuseosutajate taseme ühtlustamiseks, kvaliteedi parandamiseks ja teenusesaaja ohutuse suurendamiseks on määruse muudatusega selgemaks muudetud ja ühtlustatud nõudeid iluteenindajate teadmiste ja oskuste. Varem reguleerimata teenuste (ripsme- ja kulmutehniku ning keha augustamise teenus) osutajatele laienevad nüüd samad baasteadmiste nõuded, mis teistele iluteenustele. See tähendab, et kõigil teenuseosutajatel tuleb hinnata oma pädevust ja vajaduse korral teadmisi täiendada.

Juiksuri-, kosmeetiku- ja küünetehniku teenuse osutajatel on võimalus läbida põhjalik kutseõpe, kuid sarnaselt muude määruses käsitletavate iluteenuse osutajatega, kelle erialaspetsiifilist kutseõpet Eestis praegu ei pakuta, on võimalik nõutud teadmisi ja oskusi omandada ka eraturul pakutavate koolituste läbimisega. Nende teenuseosutajate jaoks, kes on saanud põhjaliku erialase väljaõppe, end pidevalt täiendanud ning kelle poolt pakutavate iluteenuste ohutuses järelevalve käigus kahtlust ei teki, määruse muudatused sisulisi muutusi kaasa ei too. Juhul kui teadmised ja oskused on puudulikud ja vajavad täiendamist, kaasneb sellega olenevalt kursuse/koolituse mahust ajakulu ja koolituse eest tasumise kulu, mis sõltuvalt olukorrast võib langeda nii tööandjale kui teenuseosutajale endale, eriti juhul, kui isik töötab väikeettevõtjana. Koolituste kulud on välja toodud ettevõtete mõju all järgmises alapeatükis.

Lisaks erialase pädevuse täiendamise nõudele kehtestatakse kosmeetikuteenuste puhul täpsustatud nõue tehniliselt keerukamate seadmete kasutamise väljaõppe kohta. Kui vastav väljaõpe on juba omandatud (nt erialaste teadmiste omandamise käigus), ei ole täiendav koolitus vajalik. Tegemist on selgitava nõudega, mis toob kaasa üksnes marginaalse ajakulu neile teenuseosutajatele, kes selliseid seadmeid kasutavad.

Positiivse mõjuna võimaldab ühtne baasteadmiste nõue suuremat tööalast paindlikkust ja liikumist erialade vahel – kui aluspõhi on kõigil ühine, on iluteenindajatel lihtsam omandada lisaoskusi või spetsialiseeruda konkreetsele teenusele. See toetab tööjõu mobiilsust ja elukestvat õpet ning muudab õppekavade koostamise selgemaks, kutseoskuste hindamise ja kvalifikatsiooni tõendamise lihtsamaks.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Iluteenindajatel tekib kohustus tutvuda määrusega kehtestatavate ja täpsustatavate nõuetega ning neid rakendada, kuid peamine mõju seisneb määrusele vastavate teadmiste ja oskuste omandamises. Juba kutseõppe läbinud iluteenuse osutajate jaoks on mõju ulatus väike, sest omandatud haridus on nõuetele vastamiseks eeldatavalt piisav. Samas võib määruses sätestatud nõuetele vastamiseks osutada vajalikuks täiendusõpe nendele iluteenindajatele, kellel puudub kutsetunnistus. Siiski võivad paljudel neist vajalikud teadmised ja oskused olla juba omandatud põhjalikumate erialaste täienduskoolituste või praktika käigus. Seetõttu sõltub vajadus täiendusõppe järele teenuseosutaja varasemast väljaõppest ja järelevalve käigus tuvastatud olukorrast, mistõttu võib mõju ulatus varieeruda. Mõju avaldumise sagedus on keskmine – nii

²⁵ [TT330: 15-AASTASTE JA VANEMATE HÕIVESEISUND SOO JA VANUSERÜHMA JÄRGL. Statistika andmebaas.](#)

²⁶ [Lepik, I., Uiboupin, M. \(2020\). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.](#)

²⁷ [Väljastatud kutsed: Kutsetunnistused - Kutseregister.](#)

isiklike teadmiste ja oskuste kui ka tööks vajalike seadmete kasutamisega seotud väljaõpet tuleb vajaduse korral regulaarselt uuendada, kuid uute nõuetega tutvumine on ühekordne protsess, misjärel on nende täitmisel tegemist igapäevatöö osaga.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike, sest olenemata võimalikust teadmiste ja oskuste täiendamisega seotud ajakulust ja võimalikust vastavuskulust suureneb määruse rakendamisel ajapikku iluteenindajate pädevus, paraneb teenuste kvaliteet ja seeläbi väheneb ka terviserisk teenuse kasutajatele. Eelnevat arvesse võttes on iluteenindajate jaoks tegemist olulise mõjuga.

Sihtrühm: iluettevõtted

Sihtrühma moodustavad kõik ilu- ja isikuteenuseid osutavad ettevõtted. Äriregistris on iluteenust osutavaid ettevõtteid registreeritud 10182.²⁸ Neile lisanduvad solaariumiteenuse osutajad, kuid nende arv ei ole teada. Kõikidest registreeritud äriühingutest (279 286²⁹) moodustavad need kuni 4% ehk sihtrühma suurus on väike.

Määruse rakendamisel tekib ilu- ja isikuteenuseid osutavatele ettevõtetele kohustus tagada, et nende töötajatel oleksid omandatud nõutud teadmised ja oskused. Töötajate täiendava koolitamise vajadusega kaasneb ettevõttele otsene kulu. Kui töötajatel on vajalik pädevus juba olemas, siis koolitusvajadust ei teki.

Nõutud teadmised ja oskused hõlmavad muu hulgas hügieeni, nakkushaiguste ennetamist, esmaabi andmise põhimõtteid, töövahendite puhastamist ja steriliseerimist, isikukaitsevahendite kasutamist, kasutatavate toodete ja kemikaalide tervisemõju ning osutatava teenuse näidustusi ja vastunäidustusi (vt § 7 lg 2). Vajalikud teadmised saab omandada eri viisidel, sh kutseõppe, baaskoolituste või täiendusõppe kaudu.

Hügieeni, mikroorganismide ja esmaabi alusteadmiste omandamiseks läbitavate koolituste kulu on ühe iluteenindaja kohta 170–250 eurot (lisandub käibemaks). Näiteks on võimalik hügieenikoolitus läbida 49 euroga,³⁰ kuid põhjalikuma koolituse hinnaks on 116 eurot.³¹ Haigustekitajate (bioloogiliste ohutegurite) ja esmaabi põhimõtteid sisaldav töötervishoiu ja tööohutuse koolitus on võimalik läbida 119 euroga³² ning põhjalik esmaabi osutamise koolitus ligikaudu 90 euroga.^{33, 34} Teenusespetsiifilisi hügieeni- ja ohutusalasid koolitusi pakutakse turul ka eraldi. Näiteks kemikaalide ja desinfitseerimisvahendite ohutuks käsitlemiseks pakuvad koolitusasutused biotsiidi kutselise kasutaja³⁵ või kemikaaliohutuse koolitusi³⁶, mille hind jääb ligikaudu 85–150 euro vahemikku. Nahahaiguste tundmine, anatoomia, aseptika ning teenuse vastunäidustused on tavaliselt kaetud erialastel teenusepõhistel koolitustel.

Iluteenusespetsiifilisi teadmisi ja oskusi on võimalik omandada peamiselt konkreetse teenuse osutamise koolitustel ja kursustel. Kosmeetiku, juuksuri ja küünetehniku teadmiste ja oskuste omandamiseks on põhjalikem viis läbida kutseõpe, kuid võimalik on läbida ka eraturul pakutavaid baaskoolitusi, mille hind jääb vahemikku 1000–4000 eurot. Erialaste alateemade läbimiseks pakutakse turul ka erinevaid koolitusi.

Muudel iluteenuste erialadel kutseõppe läbimise võimalust ei ole. Eraturul pakutakse erineva mahuga koolitusi, kuid baaskoolituste ligikaudsed hinnad on järgmised: kulmutehnikul 200–650 eurot, ripsmetehnikul 300–1500 eurot ja püsimeigi baaskoolitusel 2200–4600 eurot. Keha augustamise teenuse ja tätoveerimisteenuse koolituste valik on väga piiratud, kuid hind jääb

²⁸ Äriregister. [Juriidilise isiku detailotsing | e-Äriregister](#). (29.07.2025)

²⁹ Äriregister. [Registri seis | e-Äriregister](#). (29.07.2025)

³⁰ [Hügieenikoolitus ilu- ja isikuteenuste pakkujatele](#).

³¹ [Hügieen ilusalongis \(7 AK\)](#).

³² [TÖÖTERTVISHOIU JA TÖÖOHUTUSE \(24 AK T\) KOOLITUS](#).

³³ [ESMAABI KOOLITUS – ILURAVI RAHVUSVAHELINE ERAKOOL](#).

³⁴ [Esmaabi väljaõppe koolitus \(16h\) | Oskuskoolitus | Oskustöölise koolitused](#).

³⁵ [BIOTSIIDI KUTSELISE KASUTAJA KOOLITUS ILU- JA ISIKUTEENUSTE OSUTAMISEL \(9 AK\) - Cleanella](#).

³⁶ [Kemikaaliohutuse ja biotsiidide koolitus - Juunika Koolitus](#).

esimese puhul umbes 1000 euro ja teise puhul 2000 euro juurde. Solaariumiteenuse osutajatele pakub koolitusi MTÜ Solaariumikoda.

Lisaks teenuseosutaja pädevuse parandamisele tuleb ettevõtetel tagada ka tehniliselt keerulisemate seadmete kasutamiseks vajalik väljaõpe teenuseosutajatele. Kuigi selle väljaõppe korraldamine toob kaasa väikese aja- ja tööjõukulu, on see üldjuhul ühekordne protsess ning selle mõju on marginaalne.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Mõjutatud sihtrühma suurus on väike. Mõju ulatus on väike kuni keskmine. Ettevõtetes, kus töötavad juba nõuetekohaste teadmiste ja oskustega töötajad, oluline mõju puudub. Kui aga mitmel töötajal tuleb teadmisi täiendada, võib koolituste korraldamine tekitada ajutist koormust ja ajakulu, eriti väiksemates ettevõtetes. Ka mõju avaldumise sagedus on keskmine, sest ettevõtte peab ka pärast esmakordset nõuetega tutvumist ja nende täitmist tagama, et kõik töötajad on saanud piisava erialase väljaõppe ning uute seadmete kasutusele võtmisel on töötajad nende kasutamiseks koolitatud.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike kuni mõõdukas. Peamine potentsiaalne negatiivne mõju on seotud koolituskulude ja töökorralduse ajutise koormusega, kui mitmeid töötajaid tuleb koolitada samal ajal. Samas aitab määruuses sätestatud üleminekusäte, mille kohaselt teadmiste ja oskuste nõue jõustub 1. märtsil 2026, leevendada võimalikku kohanemiskoormust ning võimaldab ettevõtetel vastavalt planeerida.

Muudatuse tulemusena kaovad iluteenuse osutajate konkurentsist ebapädevad teenuseosutajad ning iluteenuste turg ja teenuse osutamise kvaliteet ühtlustuvad. Kokkuvõttes on iluteenust osutavate ettevõtete seisukohast tegemist olulise mõjuga.

Sihtrühm: solaariumiteenust osutavad ettevõtted ja solaariumiteenust vahetult osutavad isikud

Majandustegevuse registri teavitamine iluteenuse osutamisest pole kohustuslik, mistõttu puudub teave Eestis tegutsevate solaariumiteenuste pakkujate arvu, nende tegevusvaldkondade ja -kohtade kohta.

Eelnõu kohaselt peab solaariumiteenust osutav ettevõtte tagama, et teenusesaajale oleks kättesaadav teave UV-kiirguse ohtude ja ohutu päevitamise soovitude kohta. Sellega kaasneb ettevõtte jaoks väike halduskoormus, eelkõige teavitusmaterjalide valmistamise või paigaldamise kaudu.

Solaariumiteenust vahetult osutavale isikule tekib senisest suurem vastutus teenusesaaja nõustamisel. Lisaks informeerivale rollile tekib solaariumiteenuse osutajale kohustus koos teenusesaajaga nahatüüpi määrata ning teenusesaaja ja kasutatavate seadmete iseärasustele põhinedes kohandada ka päevitusseansi kestust.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Mõjutatud sihtrühma suurus on väike. Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on samuti väikesed, kuna muudatused ei too kaasa olulisi tegevuskorralduslikke muudatusi ega kulusid. Ebasoovitavate mõjude risk puudub. Teenusekasutajate parem informeerimine aitab suurendada solaariumiteenuse ohutust, mistõttu on mõju väike, kuid positiivne.

MÕJU RIIGIVALITSEMISELE

Sihtrühm: Terviseamet

Terviseamet teeb riiklikku ja haldusjärelevalvet iluteenuse osutajatele sätestatud nõuete täitmise üle ka kehtiva määruse alusel. Uue määrusega täpsustub küll iluteenuste ring, kuid kuna need teenused on kehtivas määruses käsitatavad kosmeetikateenustena, teeb Terviseamet juba praegu enamiku teenuste üle järelevalvet. Uudsenä tekib järelevalve tegemise vajadus keha augustamise teenuse puhul ning muutub ka kõikide iluteenuste järelevalve sisu: edaspidi on fookus iluteenindajate teadmiste ja oskuste kontrollimisel ning väheneb kontrolli vajadus jäikade tehniliste nõuete üle (nt ruumi suurus, kraanikausi täpne asukoht jmt). Kõikidele iluteenustele ühtsete baasteadmiste nõuete kehtestamine muudab järelevalve korraldamise tõhusamaks, kuna puudub vajadus teenusespetsiifiliste teadmiste hindamiseks. Muudatused järelevalve tegemisel mõjutavad ajutiselt asutuse töökoormust seoses järelevalve kohandamise ja järelevalve infosüsteemi arendamisega (seonduvad kulud – vt ptk 5).

Kehtiva määruse nõuete täitmise kontrolli maht on praegu ligikaudu 300 objekti aastas, milleks kulub hinnanguliselt 9600 töötundi. Määruse jõustumisega võib nõuete muutumisest tulenevalt eeldada muudatusi nii järelevalve korralduses kui ka selle mahus, kusjuures maht sõltub kontrollitava teema keerukusest. Kavandatud tehniliste nõuete kaotamine vähendab vajadust nende üle järelevalvet teha, võimaldades suunata järelevalve fookuse tervisekaitse seisukohalt olulisematele aspektidele. See toetab riskipõhise lähenemisviisi jätkumist ja tugevnemist.

Seadmetel põhinevate protseduuride puhul loob määrus aluse ja võimaluse hinnata teenuse ohutust lähtuvalt seadme kasutusotstarbest ja kasutamise korrektsusest, samuti selgitada välja teenindaja teadmiste ja oskustega seotud üksikasju. Sihipärane ja riskipõhine järelevalvemetoodika aitab tagada järelevalve tõhususe olemasolevate ressursside piires.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Mõjutatud on vaid üks riigiasutus, mistõttu on sihtrühma suurus väike. Mõju ulatus Terviseametile on keskmine – uus määrus toob kaasa vajaduse kontrollida teenuseosutajate teadmisi ja oskusi, mis eeldab järelevalveprotsessi ja infosüsteemide kohandamist. Mõju avaldumise sagedus on keskmine, sest lisanduvad uued kontrolliobjektid. Ebasoovitavate mõjude avaldumise sagedus on väike – asutuse töökoormus ajutiselt suureneb, kuid iluteenuste järelevalve tõhustamine ja seeläbi kvaliteedi parandamine on asutuse üks eesmärgi, mistõttu on avalduv mõju tervikuna positiivne. Mõju Terviseametile on mõõdukas.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega täiendavaid tulusid ega püsikulusid riigiasutustele ei kaasne. Määruse uuendusega seoses on vaja Terviseameti järelevalvesüsteemi MEIS IT-arendusteks ühekordse kuluna kokku 11250 eurot. Seda taotletakse RES 2026–2029 raames. Kui määruse menetluse raames MEIS arendusteks lisaraha ei eraldata, taotletakse vahendeid uuesti MEIS õigusruumiga seotud seaduse muudatuste ettevalmistamise järgselt RES 2027-2030 raames. MEISi õigusruumiga seotud seaduse muudatuste esmane eelnõu koostatakse 2025 II poolaastal ja eelnõu menetlus on planeeritud 2026 aastasse.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2025. a. Jõustumise aeg on seotud rahvatervishoiu seaduse jõustumise ajaga.

Määruse § 7 lõiked 2 ja 3 ning § 11 lõige 6 jõustuvad rakendussätte kohaselt 1. märtsil 2026. a. Need sätted puudutavad teadmiste ja oskuste tõendamist. Jõustumisaja erisus on vajalik, et uute nõuetega kohanemiseks jääks piisavalt aega, mille jooksul on võimalik seada korda tõendusmaterjalid ning vajaduse korral läbida täiendkoolitusi.

7. Määruse kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Haridus- ja Teadusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, MTÜ-le Eesti Solaariumikoda, MTÜ-le Eesti Kosmeetikute Liit, MTÜ-le Eesti Kõõnetehnikute Liit ja MTÜ-le Juuksurite Ühendus. Kooskõlastamisel esitatud kommentaaridega arvestamise tabel on seletuskirja lisas.

Määruse koostamise aruteludega alustati juba 2013. aastal. Määruse eelnõu koostamiseks kutsuti kokku valdkonna erialaliidud, nahaarstid, õed ja kosmeetikud. Eraldi kaasati vastavalt teemale aruteludesse ka Eesti Töötukassa, Haridus- ja Teadusministeerium, Tallinna tätoveerijad jt. Aastatel 2013–2019 toimus kokku üheksa kohtumist. Edasi toimusid arutelud ja eelnõu väljatöötamine erialaliitude ja väiksemate sihtrühmadega.